

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1877. Andra Kammaren. N:o 48.

Lördagen den 28 April.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 19 och 20 i denna månad.

Äfvenledes upplästes till justering de i Kammarens sammanträden den 21 innevarande månad förda protokoll, i sammanhang hvarmed ordet begärdes af

Herr Enander, som anförde: Jag anhåller vördsamt att få i Kammarens protokoll nedlägga min reservation mot Kammarens sistlidne lördag fattade beslut.

Derefter blef jemväl sist omförmälda protokoll af Kammaren godkändt.

§ 2.

Föredrogs Herr *A. W. Uhls* på Kammarens bord hvilande motion N:o 144, om underdånig skrifvelse angående upphäfvande i visst fall af Kongl. förordningen den 26 Maj 1875 rörande eldfarliga oljor m. m.; och blef nämnda motion hänvisad till Kammarens Tredje Tillfälliga Utskott.

§ 3.

Föredrogs och bordlades för andra gången Konstitutions-Utskottets utlåtanden N:is 7 och 8.

§ 4.

Förekom till afgörande Särskilda Utskottets för behandling af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till utsökningslag och i sammanhang dermed erforderliga författningar utlåtande N:o 1, i anledning af samma nådiga proposition.

*Angående
förslag till
utsökningslag.*

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

Ordet lemnades till

Herr Berg, hvilken anmält sig vilja framställa förslag angående sättet för ifrågavarande utlåtandes föredragning, och som nu anförde: Då i detta föreliggande temligen vidlyftiga förslag en del stadganden hafva sammanhang med hvarandra, ber jag att i afseende å föredragningen, i likhet med hvad i Första Kammaren iakttagits, få vördsamt hemställa

att Utskottets betänkande må *punktvís* och de i hvardera punkten tillstyrkta lagförslag *paragrafvís* föredragas, med iakttagande:

dels särskildt i fråga om förslaget till utsökningslag:

att 2, 3 och 4 §§ samtidigt föredragas,

att 24 § ej må till pröfning förekomma förr än 54 § blifvit afgjord och derefter beslut fattadt, om den af Utskottet utesluten 54 § i Kongl. Maj:ts förslag kommer att förfalla,

att 33, 34, 35 och 36 §§ på en gång till behandling företagas, att med af afgörandet må anstå

af 48 § till dess 107 § blifvit genomgången,

af 85 § till dess 94 § blifvit pröfvad, och

af 105 § till dess beslut angående 127 § blifvit fattadt; samt

att *hvarje kapitels öfverskrift* må föredragas efter det de dertill hörande §§ blifvit behandlade;

dels ock i allmänhet:

att först sedan hvardera lagförslaget blifvit genomgånet, det-sammas *titel* och derefter *Utskottets hemställan* om förslagens antagande må blifva föredragna;

samt att Utskottet, för den händelse lagförslagen eller något af dem skulle i vissa delar komma att af den ena eller andra Kammaren återförvisas, må lemnas öppen rätt att, vid ärendets förnyade behandling, i afseende å de §§, hvilka må hafva blifvit med eller utan ändring godkända, föreslå sådana jemkningar, som af ifrågasatta förändringar i återförvisade delar kunna föranledas.

Herr Jöns Pehrsson: Jag kan icke riktigt uppfatta hvad det var som den förste talaren menade. För min del önskar jag, att föredragningen må ske paragrafvís, ty annars förstår jag icke, huru man skall fatta sammanhanget.

Sedan öfverläggningen rörande föredragningsordningen härmed förklarats slutad, biföll Kammaren hvad Herr Berg i sitt nu afgifna yttrande föreslagit; hvarefter, i enlighet med det sålunda fattade beslutet, först föredrogs § 1 i det af Utskottet uti utlåtandets 1:sta punkt framlagda *förslag till utsökningslag*, lydande samma § sålunda:

“Utsökningsmål upptagas och prövas af öfverexekutor, som är för landet, *hvertill i denna lag jemväl hänföres stad, lydande under landsrätt*, Konungens Befallningshafvande, hvar inom sitt län, i Stockholm Öfverståthållare-embetet samt i rikets öfriga städer Magistraten eller, der Konungen det förordnar, viss ledamot af Magistraten.”

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer yttrade: Den samtida behandlingen af detta ärende i begge Kamrarna gör det omöjligt för mig att, såsom sig borde, öfvervara den samma på begge ställena. Jag har ifrån början deltagit i frågans diskussion i Första Kammaren och jag anser mig dess hellre böra dermed tills vidare fortfara, som denna Kammare inom sig har såsom ledamot den man, hvilken fört ordet icke allenast i Nya lagberedningen, då ifrågavarande lagförslag der uppgjordes, utan äfven i det Utskott, som å Riksdagens vägnar granskat samma förslag, och hvilken kan med vida större sakkännedom och fullständighet än jag bemöta de anmärkningar, som mot förslaget kunna komma att framställas. De punkter, uti hvilka han hyser en ifrån Kongl. Maj:ts proposition afvikande mening, äro icke af någon väsentlig betydelse, och de afvikelser från den Kongl. propositionen, som han inom Utskottet medgifvit, äro af den beskaffenhet, att jag för min del kan biträda desamma. Första Kammaren har redan genomgått 80 paragrafer af förslaget, och derunder har icke fattats något beslut, som, efter mitt omdöme, skulle kunna äfventyra förslagets framgång. Det är min förhoppning, att så äfven skall ske i denna Kammare, ehuru jag ganska väl inser, att det med mången torde hafva inträffat hvad som åtminstone med mig sjelf varit händelsen, nemligen att han i detta förslag funnit många stötestenar, som åtminstone i början synts kunna undvikas genom bättre och enklare anordningar. Men ju mera man intränger i ämnet, desto svårare visar det sig att kunna åstadkomma sådana förbättringar utan att uppföra något af den rättssäkerhet, som bör vara det förnämsta ögonmärket vid denna lags stiftande. Sådant, som detta förslag här föreligger, har jag icke om detsamma hört annat än ett allmänt erkännande af att det är ett med stor omsorg utarbetadt förslag och ett sammanhängande helt med nödig konsekvens och fullständighet. Den största varsamhet torde därför böra iakttagas vid införandet i detsamma af några mera genomgripande förändringar, och detta måste i främsta rummet gälla, om sådana nya förslag framställas, hvilka icke komma under öfvervägande inom Utskottet och af hvilka under denna riksdag svårigen kan påräknas en så fullständigt uttömmande granskning, som behovet påkallar.

Hvad den nu föredragna paragrafen beträffar, har jag för min del ingenting att invända mot den förändring af Kongl. Maj:ts proposition, som Utskottet i densamma föreslagit.

Herr Jöns Pehrsson — hvilken inom Utskottet anmält reservation mot ifrågavarande §, under yrkande att densamma måtte blifva så lydande: "Utsökningsmål upptagas och prövas af öfverexekutor, som är Konungens Befallningshafvande, och städernas Magistrater, hvar inom sitt län; i Stockholm: Öfverståthållarembetet, och om i rikets öfriga städer Konungen förordnar viss ledamot af Magistraten att utsökningsmål upptaga och pröva" — erhöi derpå ordet och anförde: Vid behandlingen af detta lagförslag inom det Särskilda Utskottet har man, som synes af betänkandet, vid åtskilliga tillfällen varit af olika meningar beträffande åtskilliga sakförhållanden. Angå-

Angående.
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

ende denna nu föredragna 1 § hafva emellertid icke egentligen några delade meningar inom Utskottet förspotts, men om man betraktar lagen i ett sammanhang och i dess helhet skall man komma till det resultat, som i Utskottets motiv och äfven af flere reservanter antydts, att antalet af de mål, som kunna af öfverexekutor upptagas, blifvit i det nu föreliggande förslaget väsentligen inskränkt, mot hvad förut varit fallet. Uppenbart torde vara, att ett sådant förhållande icke skall komma att påskynda eller åtminstone tillfyllest tillgodose de anspråk på skyndsamhet i handläggning af sådana utsökningsmål, der icke någons rätt derigenom förnärmas, som man genom den nya lagen velat tillmötesgå. Emellertid faller det sig svårt att utfinna något sätt, hvarigenom ett bättre i sådant afseende skulle kunna åstadkommas; så länge våra landsdomstolar icke äro permanenta, låter det sig icke göra att åt dem öfverlemna handläggningen af utsökningsmålen. Inom Utskottet har jag icke heller särdeles hållit på den tanke, jag tagit mig friheten att framställa, att nemligen städernas magistrater jemte Konungens Befallningshafvande skulle vara öfverexekutorer för hela länet, således icke endast, såsom Utskottet förslagit, hvarje magistrat endast för sin stad. Detta mitt förslag har man inom Utskottet bemött med den invändningen, att magistraterna äro städernas tjänstemän och af dem aflönade; men häremot tillåter jag mig åberopa, att i vexelmål och äfven i åtskilliga andra saker, såsom t. ex. vittnesförhör, städernas domstolar redan hafva sig ålagd en skyldighet likartad med den jag nu velat skulle magistraterna påläggas. Då emellertid icke någon utsigt lärer förefinnas att nu få ett dylikt förslag genomfördt, skall jag icke tillåta mig att i sådant afseende framställa något bestämdt yrkande, men jag kan icke dölja min tro, att detta mitt förslag innebär en framtidsstanke, hvars förverkligande vore synnerligen önskvärdt. Jag har äfven i detta ämne samtalat med mer än en magistratsperson, som delat mina åsikter; och från deras sida tror jag icke något hinder skulle möta för antagande af mitt förslag, men väl kanske från städernas skattskyldige inbyggare, hvilka, i händelse magistraten skulle få en sådan skyldighet sig pålagd, må hända snart såge sig nödsakad att öka antalet af tjänstemän. Nog förstår jag, att det i vissa fall kan vara nödvändigt att hafva olika lagar för stad och land, men här anser jag, att man kunnat undvika denna principiella olikhet; det händer ju t. ex. på åtskilliga orter, att det icke är så lätt att med säkerhet uppdraga skilnaden mellan stads- och landsjord, och då kan det ju föranleda svårigheter, om magistraten skall ega myndighet i utsökningsmål hvad beträffar den förras bebyggare, men icke hvad angår dem som bo derutanför. Det är ju också i många län förhållandet, att residensstaden för mången af länets inbyggare är långt aflägsen, och då skulle det vara en betydlig lättnad, om äfven den, som icke bodde i stad, egde att för utfående af sin fordran vända sig till magistraten i närmaste stad. För oss i Kronobergs län, som icke hafva någon annan stad än residensstaden, kunde det icke betyda så mycket, men det finnes andra län der förhållandet är olika; t. ex. Kristianstads län, der städerna Engelholm och Cimbritshamn ligga aflägsne från residensstaden och den kring-

liggande landsbygden sålunda skulle vinna synnerlig lättnad genom antagande af mitt förslag. Men då, som sagdt, för närvarande någon utsigt icke lär förefinnas, att denna min tanke kan blifva genomförd, vill jag nu icke framställa något positivt yrkande, men jag har ansett det vara både min rätt och min pligt att uttala min åsigt i den reservation, som Herrarne återfinna på sid. 126 af Utskottets betänkande. Skulle man utan att förnärma städernas rätt kunna pålägga magistraterna en sådan skyldighet, tror jag, att derigenom skulle vinnas äfven den fördel, att städernas och landsbygdens inbyggare blefve ett folk, i stället för att det nu ser ut, som man skulle vilja så mycket som möjligt skilja dem åt. Emellertid får jag väl se, om jag inom Kammaren vinner något understöd, så att det kan löna sig att begära återremiss, och derigenom tror jag, att förslaget skulle blifva väsentligt förbättradt och utsökningsmålen komma att hastigare afgöras. Galdenären visste då, att han måste inställa sig om åtta dagar och att han icke hade något tillfälle att då göra sådana obefogade invändningar, som eljest ofta förekomma.

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Grefve Sparre: Det förslag, som nu föreligger till Riksdagens pröfning, måste betraktas såsom första delen af det lagstiftningsarbete, som vi motse och som under en lång tid af år varit väntadt. Det torde vara känt, att strax efter vårt nya statsskicks införande en komité nedsattes för att utarbета förslag till förändringar i vår civil- och kriminallagstiftning, och det är egentligen det första resultatet af denna komités verksamhet, som nu i något omarbetad form förelägges Kammaren.

Det är således af största vikt, att redan i början af detta nya lagstiftningsarbete egna det föreliggande lagförslaget den noggrannaste behandling, samt tillse, icke allenast i hvad mån det tillfredsställer anspråken på att få förhandenvarande olägenheter och missförhållanden afhjelpa, utan jemväl om detsamma är bygd på sådana principer, att det kan läggas till grund för en ny lagstiftning. Af hvilken vikt denna fråga om utsökningsärendens behandling är för vårt land, vill jag med några siffror söka tydliggöra.

Enligt Justitiestatsministerns embetsberättelse för år 1874 uppgick antalet skuldfordringsmål, som samma år handlades af rikets underdomstolar, vid häradsrätterna till 1180 och vid rådstufvurätterna till 1706, men hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvandena utgjorde dessa måls antal under samma tid 38,888, således nära fjorton gånger så stort antal, som vid *samtliga* underrätterna tillhoppa. Endast i Elfsborgs län uppgick antalet hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande under nämnda år handlagda skuldfordringsmål till 3,702, eller 30 à 40 proc. mer än hela det antal dylika mål, som vid rikets samtliga underdomstolar behandlades. Och detta inträffade ändock under ett särdeles gynnsamt år. Andra år hafva skuldfordringsmålen antal inom samma län kunnat bestiga sig ända till 12,000. Då således under gynnsamma år skuldfordringsmålen hos länsstyrelserna uppgå till 14 gånger så stort antal som vid underdomstolarna, så framgår häraf, att det ämne som nu föreligger, är af vikt för landet. Och detta gör,

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

att, efter min tanke, denna fråga bör af Kammaren behandlas icke med den likgiltighet, som understundom med afseende å lagfrågor härstädes förspörjes, utan med verkligt intresse.

Jag började med att säga, att de principer, som ligga till grund för detta lagförslag, måste med noggrannhet öfvervägas, emedan de derest de godkännas, komma att läggas till grund för de större lagstiftningsarbeten, som vi hafva att emotse samt följaktligen, om de i sjelfva verket icke äro rigtiga, skola komma att medföra mycken skada. Vid förslagens uppställande borde man antingen hafva bibehållit de principer, som i den nu gällande lagstiftningen förefinnas, eller också uppsökt nya sådana, rigtiga och af beskaffenhet att kunna konsekvent tillämpas. 1734 års lag, hvilken utgjort vår stolthet och under hvilken vi med fröjd nu i mera än 140 år lefvat, är märklig genom enkelheten i sina principer, och den har just derigenom kunnat bibehålla sig under hela den långa tidrymden samt tillvinna sig folkets kärlek.

Hvad jag nu yttrat gäller lagförslaget i dess helhet. Jag skall nu bedja att få öfvergå till den princip, som uttalas i dess föredragna 1:sta paragraf, för att tillse, om den antingen är öfverensstämmande med vår nu gällande lagstiftning eller af den beskaffenhet, att den kan tjena till underlag för lagstiftningen i allmänhet. Jag finner då till en början, att man uti detta lagförslag infört en olika procedur för behandling af utsökningsmålen i städer och på landsbygd. Sådant är icke förhållandet inom vår hittills gällande lagstiftning. Och vi veta, att vid åtskilliga tillfällen, då lagstiftningsfrågor behandlats inom Riksdagen, den rigtiga grundsats uttalats, att skilnaden i rättsligt hänseende mellan stad och land borde upphöra. Denna skilnad har sitt ursprung från den tid, då städerna i Europa voro, så att säga, små stater i staten, samt i följd häraf åtnjöto privilegium på att få hafva särskild lagstiftning och särskild jurisdiktion. I Sverige förskrifver sig denna åtskilnad mellan stads- och landsrätt från den tid, då de köpmän, som nedsatte sig i de s. k. köpstäderna, egentligen kommo från Tyskland. Det var således för dem af högsta vikt att hafva särskilda lagar och de s. k. stadslagarne sammanhänge jemväl med och grundade sig hufvudsakligen på tyska grundsatser. Denna skilnad i jurisdiktion för stad och land har sedermera bibehållit sig, och ett skäl kan verkligen finnas för dess bibehållande i fråga om *tvistemål*. Då nemligen hos oss icke, såsom i andra länder, finnas särskilda s. k. handelsdomstolar för handläggning af tvister emellan affärsmän, emellan fabriksidkare och deras arbetare m. m., kan det hafva skäl för sig, att i stad kommunens medlemmar lemnas tillfälle att deltaga i lagskipningen derstädes. Rådmännen i städerna intaga nemligen hufvudsakligen samma plats och ställning som nämnden på landet; de ega kännedom om de särskilda förhållandena inom orten; de anses jemväl böra kunna ega någon affärsvana och således vara i stånd att i sådant afseende gå domaren tillhanda med råd och upplysningar. Det har således haft sina skäl att, så länge särskilda handelsdomstolar icke funnits, bibehålla särskild jurisdiktion för — åtminstone de större städerna. Ilvad de mindre angår, tror jag, att meningen inom landet

är temligen allmän och har vid flere riksdagar uttalats derom, att i afseende på dem denna skilda jurisdiktion för stad och land borde upphöra. Det är, mine Herrar, en misshushållning med domarekrafter, hvartill vi i sanning icke hafva råd. Äfven länder med större tillgångar i detta afseende än vi, hafva iakttagit, att man bör hushålla med domarekrafter; tillgången på sådana krafter är icke så stor, att man skall onödigtvis förspilla dem genom att tillsätta särskilda domare i våra små städer med 8 å 900 till 1 å 2000 menniskor. En sådan domare har icke tillräcklig sysselsättning, och bristen på göromål föranleder ett tillbakagående i juridiskt vetande. Han uppfyller icke sin plats som domare, ty domaren skall, för att sköta sitt kall väl, ständigt vara i selen och icke, såsom här en gång upplystes, hafva endast 12—15 mål på hela året i sin dombok.

Rättsskipningen kommer således, efter min uppfattning, att i vårt land, likasom uti nästau alla öfriga europeiska länder — våra grannstater, hafva väl ännu icke vidtagit någon förändring i detta hänseende, men i Danmark är ett förslag i denna syftning väckt — blifva gemensam för land och stad, så att särskilda domstolar för städerna icke vidare komma att finnas. Jag undantager härvid alltid *de större städerna*, der folkmängden är så betydlig, att de lämpligen kunna utgöra en domsaga för sig; men de mindre städerna, der folkmängden är så liten, att något dylikt icke kan ifrågakomma, böra ovilkorligen förenas med landet under en gemensam domstol. I detta afseende har Herr Jöns Pehrsson således obestriddigen rätt.

Men då nu förhållandet är, att lagstiftningsarbetet otvifvelaktigt bort, i öfverensstämmelse med hvad förhållandet är inom den öfriga civiliserade världen, gå i den syftningen, att jurisdiktionen för stad och land — när tillfälle dertill yppas skall blifva gemensam — med det undantag för de större städerna, jag nyss nämnde — vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att Utskottet här i sitt förslag går i diametralt motsatt riktning, enär Utskottet föreslår, att jemväl exekutionsväsendet bör vara byggt på olika grunder för stad och land. Om man också, såsom i det föregående blifvit nämnt, kan anföras såsom skäl för bibehållandet af särskild jurisdiktion i städerna, att handelsdomstolar ännu icke finnas, saknas denna grund helt och hållet i fråga om utsökningsväsendet. Någon grund att dervidlag skilja mellan land och stad finnes icke; ty några sådana specialinsigter kunna alldeles icke sägas vara erforderliga för exekutoren, hvilken endast har att sysselsätta sig med utmätningar, som vid en domstol, hvarest handlägges invecklade tvistemål emellan affärsmän, t. ex. vexamål m. m. Jag tror således, att den grundsats, som Utskottet i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts proposition här föreslagit till antagande, är falsk, emedan den går i motsatt riktning mot den, jag anser vara den rätta, eller att göra lagskipningen gemensam för land och stad, och emedan den icke heller öfverensstämmer med nuvarande stadganden i detta afseende, i det att exekutionsärenden nu handläggas af en myndighet såsom öfverexekutor gemensamt för land och stad, nemligen Konungens Befallningshafvande.

Änående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

Angående
förslag till
utskutningslag.
(Forts.)

Jag bör icke lemna oanmärkt, att denna fråga angående exekutionssärendens handläggning af magistraten visserligen icke är ny. Den gamla lagkomitén, som arbetade sedan 1813, hade samma åsigt som den jag antydt, eller att man borde bibehålla nu varande grunder för exekutionsväsendet. Det finnes för närvarande två städer i Sverige, der exekutionsärendena handläggas af magistraten, nemligen Göteborg och Landskrona. Ingenting var då naturligare än att fråga skulle uppstå om att utsträcka detta förhållande än längre. Jag kände mycket väl flere af de utmärkte män, som sutto såsom ledamöter i förenämnda komité, — bland dem den ännu i senare tider lefvande, för sin lagkunskap mest framstående man i vårt land, Expeditions-sekreteraren Richert, hvilken, då en dylik fråga uppstod, sade till mig: "nej, för allt i världen, icke i den riktningen; den går åt alldeles motsatt håll mot det, till hvilket vi vilja komma". Jag tror således, att den grundsats, på hvilken det föreliggande lagförslaget härutinnan hvilat, är falsk. Härtill kommer, att den ej ens af Utskottet är riktigt tillämpad. Om Herrarne behagade taga kännedom af Nya lagberedningens arbete, skola Herrarne finna, att den utmärktaste bland ledamöterna af densamma, näst ordföranden — hvilken vi hafva den lyckan att räkna bland oss här i Kammaren — jag menar Revisions-sekreteraren, nu mera Justitierådet Östergren, yttrat, att, om man antager den principen att göra magistraterna till öfverexekutorer i städerna, så måste man ock, i konsekvens dermed, sätta kronofogdarne till öfverexekutorer å landet; ty hvarföre skulle man väl rimligtvis kunna i frågasätta, att icke kronofogdarne skulle kunna fylla samma plats i detta hänseende som magistraterna? Åtminstone vore detta konsekvent och skulle icke innebära ett afsteg från den antagna principen. Dermed stälde sig ock saken enkelt. Om man framdeles vill sammanslå jurisdiktionen för stad och land, så hade man redan exekutionsväsendet af samma administrativa myndigheter så väl å landet, som i städerna. Men att, på sätt, som nu föreslagits, införa så olika stadganden i afseende å landet och städerna som det, att man i förra hänseendet skall vända sig till Konungens Befallningshafvande och i det senare till magistraterna anser jag vara olämpligt. Man skall må hända möta mig med den invändningen, att detta ingenting har att betyda; men, mine Herrar, det hafver sig så med en lagstiftning att, om densamma är byggd på falska principer, så kommer den att i tillämpningen visa dåliga följder.

Jag har visserligen icke varit i tillfälle att så sysselsätta mig med denna sak, att jag skulle kunna redogöra för alla dessa följder; men vill dock anförä ett och annat exempel. Om jag t. ex. har i min hand en skuldsedel, utgifven af en person och försedd med borgensförbindelse af en annan, samt vill få densamma utmätt, så måste jag, under förutsättning att den förre af dessa personer är stads- och den andre landsbo, vända mig till magistraten för att få utmätning å gäldenären och till Konungens Befallningshafvande för enahanda ändamål beträffande borgesmannen, i stället för att jag enligt nu gällande författningar kan hos Konungens Befallningshafvande erhålla resolution på det hela. Tro Herrarne väl, att detta kan vara beqvämt? I 1734

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

års lags Rättegångs-balk hade man förutsett det fall att man skulle kunna på en gång lagsöka flera personer, boende inom olika jurisdiktioner. Derföre stadgades också i 10 Kap. 7 §, att, om saken rör flera, så kan käranden stämma dem alla till den rätt, hvarunder "han hör, som saken förnämligast angår", det vill säga, hufvudmannen. Detta stadgande förekommer icke här, och jag skall således hädanefter, i händelse den nya lagen antages, blifva tvungen att i ett fall, sådant som det ofvannämnda, handskas med 2:ne särskilda lagsökningar inom hvardera af de jurisdiktioner, hvarunder den ene eller andre gäldenären hör — ett förfaringsätt, som i min tanke icke synes vara egnadt att lända den rättsökande allmänheten till lättnad. Om vidare affärsman har flera fordringar i orten, för hvilka utmätning behöfver sökas, så kan han, enligt nu gällande bestämmelse till Konungens Befallningshafvande inlemna dem alla med begäran om handräckning och på en gång få alla dessa ansökningar behandlade; deremot skulle han hädanefter nödgas vända sig till vederbörande magistrat med somliga ansökningar och till Konungens Befallningshafvande med andra. Och, såsom Herrarne finna af lagförslaget, är förfaringsätten i båda fallen olika, i det att, om man ser på 16 §, den bestämmer, huru öfverexekutor i stad, och 15 §, huru öfverexekutor på landet skall gå till väga. Det är dessa olika stadganden, hvilka stå i så uppenbar strid mot de enkla grunder, på hvilka vår lag hvilar, som göra att menniskor i allmänhet icke sjelfva kunna handhafva sina egna angelägenheter, emedan deras omdöme och begrepp förvirras i anledning af de olika principer, hvarpå utsökningslagen i ena eller andra afseendet hvilar.

Jag skall be att få anföra ett tredje exempel. Magistraterna och rådstufvurätterna äro icke alltid samlade. Vi veta ju, att i de flesta städer hafva dessa myndigheter sammanträden endast en gång i veckan, nemligen om måndagarne. Landskansliet är deremot öppet hvarje söckendag nästan från morgon till qväll. Och man kan således när som helst få ett lagsökningsärende der handlagdt. Ja, den skyndsamhet Konungens Befallningshafvande i allmänhet anse, att man bör egna åt dessa ärendens handläggning föranleder ganska ofta, att, då en person kommer upp med sin ansökan, åtecknas kommunikations-resolutionen genast och sökanden får taga den tillbaka för verkställande af kommunikation.

Skall jag deremot i utsökningsväg vända mig till magistraten, så måste — för så vidt icke, såsom här jemväl blifvit ifrågasatt, en särskild magistratsperson blifvit förordnad till öfverexekutor — antingen magistraten först sammankallas, så vida den icke vid tillfället är samlad, hvilket dock, enligt hvad jag redan erinrat, i regeln inträffar blott en gång i veckan, eller ock får jag vänta tills magistraten sammanträdt; och då kan det dröja i flere dagar, innan jag får ärendet handlagdt. Detta kan understundom förorsaka sökanden obehag och till och med förluster. Om till exempel ett fartyg ankommer till någon hamn, och en person, som har fordran af rederiet, söker qvarstad å fartyget, så är det af vikt för honom att få denna åtgärd verkställd så skyndsamt som möjligt, emedan han kan riskera, att fartyget un-

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

der tiden afgår. Dylika ärenden har jag, i min egenskap af landshöfding i Elfsborgs län, ofta handlagt; och då skäl till ansöknungen förefunnits, har jag genast förordnat om verkställande af den begärda åtgärden. Ja, mine Herrar, den skyndsamhet, med hvilken skuldfordringsmål af vederbörande Konungens Befallningshafvande handläggas och expedieras, gör, att skuldfordringsmålen hos dessa myndigheter hafva så stor proportion mot hos underdomstolarne, der sökanden får vänta veckor, ja, månader och till och med år innan saken blir afgjord. — Således är efter min öfvertygelse den tredje olägenheten, som skulle följa utaf antagandet af detta förslag, att man icke har en embetsmyndighet, som man alltid kan träffa på embetsrummet. Och denna olägenhet för allmänheten är af vigt; ty sådana frågor som dessa måste ögonblickligen handläggas,

Jag är således af den öfvertygelse, att stadgandet i denna paragraf är falskt till sin princip, att denna icke blifvit af Utskottet konsekvent tillämpad, då Utskottet till öfverexekutorer föreslagit icke jemnbördiga myndigheter, nemligen magistrat i stad, och på landet Konungens Befallningshafvande i stället för den med magistraten likstälde kronofogden; och slutligen är stadgandet till sina följder skadligt dels emedan det förvirrar folkets begrepp om hvar ärendet skall handläggas och gör det omöjligt för sökanden att utan biträde bevaka sitt mål, dels och derföre att det försenar behandlingen och omöjliggör en skyndsam exekution, som framför allt äsyftas.

Emellertid är jag långt ifrån att förneka, att icke inom vissa orter Utskottets förslag kan hafva skäl för sig. Men i de flesta städer af större betydighet har ju Konungens Befallningshafvande sitt säte; och der är det ju likgiltigt, om sökanden vänder sig till Konungens Befallningshafvande eller till magistraten. Det finnes likväl äfven några större städer, som icke äro så kallade residensstäder, såsom till exempel, Helsingborg, Ystad, Lund, Norrköping, Sundsvall och till och med Kristinehamn. Med ett ord, några städer finnas, för hvilka jag anser förändringen vara af vigt, och der det således åtminstone icke kan skada om, i likhet med hvad redan eger rum i Göteborg och Landskrona, äfven exekutionsärenden handläggas af magistraten. Och i det afseendet instämmer jag med den reservant, Herr Stråle, som yrkat, att, i stället för att uti förslaget det är regel, att magistrat skall vara öfverexekutor i stad, och uti promulgationslagen medgifvits Konungen rätt att härifrån göra undantag, lagen måtte innehålla såsom *regel*, att Konungens Befallningshafvande är öfverexekutor jemväl i stad, och såsom *undantag*, att Konungen må förordna magistrat till öfverexekutor. På det sättet blefve det icke allenast i de större städerna, som kunde hafva giltiga anspråk på att få utsökningsärenden behandlade af magistraten, sådant medgifvet, utan derigenom kunde äfven vinnas erfarenhet om saken vore lämplig; och om öfriga städer sedermera ville komma i åtnjutande af en sådan rätt, kunde det ske. Men för de städer, der Konungens Befallningshafvande finnes, anser jag icke, att en dylik anordning skulle lända till något gagn, utan bestämdt verka skadligt. Till de skäl jag anført vill jag tillägga, att det skulle blifva någonting besynnerligt, att besvär öfver

magistratens beslut i dessa mål skola gå till hofrätt, då sådana mål i allmänhet icke gå till hofrätt utan till Konungens Befallningshafvande.

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Jag vill icke uppehålla Herrarne med någon utförligare framställning i ämnet. Jag tager för gifvet, att min ensamma mening icke finner gehör, och jag hoppas, att Herrarne, som anse så viktigt att godkänna det föreliggande lagförslaget, skola öfverse med de anmärkningar jag gjort. Men då jag har temligen mycken erfarenhet i dessa ärenden, enär jag är landshöfding i ett län, der otvifvelaktigt den största mängd ärenden i den vägen förekomma, har jag ej bort underlåta att till protokollet uttala, huru jag anser, att saken bör ordnas, och jag hemställer derföre, att § måtte få följande lydelse, i hufvudsak öfverensstämmelse med hvad lagkomitén och äldre lagberedningen föreslagit, nemligen att: "Konungens Befallningshafvande skola, hvar i det län eller den stad, deröfver han satt är, upptaga och afgöra utsökningsmål. Finner Konungen lämpligt att i stad uppdraga åt magistraten eller viss ledamot af magistraten att i Konungens Befallningshafvandes ställe utsökningsmål handlägga, ege Konungen derom förordna". I stället för att i promulgationslagen finnes föreslaget, att Konungen skulle göra samma undantag från regeln, i enlighet med hvad som nu är beviljadt för Göteborg och Landskrona, åsyftar således mitt förslag, att i de städer, som önskade det och der Konungen funne det lämpligt, skulle magistraten vara öfverexekutor. Jag anhaller om proposition, på hvad jag nu föreslagit, för att visa, att de anmärkningar jag gjort icke varit af beskaffenhet att rubba lagen i sin helhet.

Herr Bergius: Det förnämsta skälet, hvarföre, enligt lagförslaget exekutionsväsendet på landet öfverlemnats till Konungens Befallningshafvande och icke till domstolarne, torde vara det sätt, hvarpå våra landtdomstolar äro organiserade, till följd hvaraf exekutionsväsendet icke kan af dem med tillbörlig skyndsamhet behandlas. Då domaren å landet icke har fast embetslokal eller officiellt tjänstebitråde och således ej alltid är för rättssökande tillgänglig, kan exekutionsväsendet ej heller lämpligen till domaren öfverlemnas. Samma skäl gälla äfven i fråga om kronofogdarne.

I städerna åter är förhållandet helt annorlunda. Der finnas permanenta domstolar; och det faller sig då helt naturligt, att exekutionsväsendet der öfverlemnas till rådstufvurätt eller magistrat. Det ligger i öppen dag, att detta måste åtminstone för de städer, der residens icke finnes, medföra väsentliga fördelar. Detta gäller icke allenast i fråga om lagsökning för gäld och utmätning, utan i ännu högre grad om andra handräckningsärenden, såsom qvarstad, vräkning och dylikt.

Mot förslaget uti i fråga varande hänseende hafva nu framställts åtskilliga anmärkningar, som jag dock icke tror vara af beskaffenhet att de böra deri föranleda förändring. Man kan nemligen icke antaga annat, än att magistratsledamöterna skola vara fullt kompetenta att handhafva exekutionsmålen, då vida svårare och viktigare mål måste

*Älgående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

af dem såsom ledamöter i rådstufvurätt bedömas. Att, såsom Herr Jöns Pehrsson föreslagit, i samma län såväl Konungens Befallningshafvande som städernas magistrater skulle vara öfverexekutorer, tror jag icke lämpligen låta sig göra; det skulle naturligtvis leda till åtskilliga förvecklingar, som jag icke anser nödigt att här närmare antyda. Skulle den af honom föreslagna principen antagas, finge man naturligtvis indela länet i vissa distrikt, så att Konungens Befallningshafvande och de särskilda magistraterna erhöilo olika områden.

Jag skall icke uppehålla mig vid de exempel, som af den näst föregående talaren anfördes för att bevisa förslaget olämplighet, ty jag tror icke, att de bevisade så särdeles mycket. Endast i fråga om det exemplet, att det skulle vara lättare att hos Konungens Befallningshafvande än hos magistraten få kvarstad å ett segelfärdigt fartyg, vill jag säga, att detta icke kan hålla streck, om fartyget ligger i en stad, der residens icke finnes, ty då är det tydligt att det skall gå långsammare att utverka kvarstaden hos en myndighet i en stad, belägen flera mil från stället, än i samma stad.

Herr Jöns Pehrsson yttrade, att såsom hufvudsakligt skäl mot hans förslag skulle anförts, att, då städerna sjelfva aflöna sina tjenstemän, deras rätt skulle förnärmas, i händelse magistraterna skulle handlägga äfven exekutionsmål från landet. Detta skäl, som ju är utan all betydelse, har icke heller, så vidt jag vet, åberopats af någon annan än nämnde talare; utan, såsom jag nyss nämnde, är samma förslag oantagligt i följd af de oegentligheter, som skulle uppstå, om för samma område skulle finnas flera särskilda öfverexekutorer.

På de skäl jag anført, yrkar jag bifall till Utskottets förslag.

Herr Berg: Jag är hufvudsakligen förekommen af den nästföregående talaren och har icke mycket att tillägga. Endast med anledning af hvad en talare anført om nödvändigheten deraf, att exekutionsmålen handlades af samma myndighet, ber jag att få erinra om hvad Nya Lagberedningen i sina motiv anført. Nya Lagberedningen har visserligen i likhet med den ärade talaren funnit detta mål önskvärdt, och, hade det stått beredningen öppet att på en gång framlägga förslag till ny rättegångsordning i dess helhet, hade den sannolikt sökt göra domstolarne på landet likasom nu är i städerna, mera permanenta och skulle då i dem hafva funnit lämpliga myndigheter för handläggning äfven af exekutionsmålen. Då emellertid Lagberedningen haft sig ålagdt att utan ombildning af rättegångsordningen i öfrigt, utarbета en ny utsökningslag, har den ansett sig böra för nämnda måls behandling anlita de myndigheter, som redan finnas. Att dessa mål bibehållits för Konungens Befallningshafvande, har således haft sin grund deri, att för landsbygden någon lämpligare myndighet för närvarande icke fans att tillgå, men beredningen har derved tillika erkänt de olägenheter, som till följd af det särdeles inskränkta området för Konungens Befallningshafvandes verksamhet, komme att aflägsse boende rättssökande tillskyndas och ej ansett sig, endast för vinnande af likformighet, böra utsträcka dessa olägenheter äfven till städerna, hvilka i sina magistrater hade lämpliga myndigheter för

utsökningsmålens behandling. Den ärade talaren har också sjelf ansett, att från den af honom uppställda regeln undantag borde göras i afseende å de städer, der sådant lämpligen kunde ske. Enda skillnaden är således, att hvad han vill göra till undantag är i förslaget regel och tvärt om, men i praxis torde resultatet blifva ungefär detsamma.

*Ängående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

I anledning af hvad samme talare anført om åtskilliga olägenheter, som af förslaget antagande skulle följa, ber jag endast få fästa uppmärksamheten på, att äfven, såsom förhållandet nu är, det kan inträffa, att den, som å ett skuldebref tecknat borgen, är boende inom en annan exekutionsmyndighets område än det, hvarest gäldenären är bosatt; och att den af talaren omnämnda olägenheten för de rättssökande deraf, att magistraten icke hade dagliga sammanträden ej torde vara af någon synnerlig vikt, då ju magistraten är skyldig att sammanträda, så ofta omständigheterna det påkalla i följd hvaraf det väl i allmänhet torde vara lättare att få en exekutiv åtgärd inom staden vidtagen af magistraten än af Konungens Befallningshafvande, som kanske har sitt säte på många mils afstånd derifrån.

Jag skall icke vidare uppehålla Kammarens tid, utan endast yrka bifall till paragrafens af Utskottet föreslagna lydelse.

Herr Jöns Pehrsson: Inom Utskottet hörde jag af ett par landshöfdingar och en landssekreterare detsamma, som nu af Grefve Sparre anförts och detta var just anledningen, hvarföre jag framkastade den tanke jag vågat för Kammaren frambära i min reservation. Jag tror icke, att det skulle skada, om tillfälle lemnades för småstäderna till den förbättring jag föreslagit, eller om rådstufvurätterna komme i tillfälle att dela förtjensten med landssekreterarne, och jag tänkte att man kunde gå så långt, att man skulle kunna tillägga landsbygdens invånare rättighet att anlita rådstufvurätten i städerna, då det var i samma län, så att de icke behöfde anlita Konungens Befallningshafvande. Jag tror icke, att detta medgifvande skulle vålla någon synnerlig olägenhet. Men oaktadt icke principen går i den riktning jag skulle önskat, vill jag icke missunna dessa städer den fördel, som de nu få. Jag vill därför icke yrka afslag å Utskottets förslag; och då jag icke ser någon möjlighet att nu komma längre, hoppas jag dock, att i framtiden man kanske kan få förändringen införd, om det i praktiskt hänseende icke möter något hinder. För min del vill jag, på de skäl jag anført, icke göra något annat yrkande, utan måste vara nöjd med Utskottets förslag.

Herr Torpadie: Hvad angår den ärade ledamoten, Herr Jöns Pehrssons, förslag, kan jag endast instämma med honom deruti, att det, för att begagna hans egna ord, kan innehålla en framtids-tanke. För närvarande torde denna tanke icke gerna kunna realiseras så länge städernas rådstufvurätter och magistrater intaga den ställning, de nu hafva; och minst torde det gå an att stadga, att alla slags utsökningsmål skulle kunna upptagas af hvilken magistrat som helst inom länet, emedan deraf lätt kunde blifva en följd, att dessa

Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)

myndigheter här och der kunde blifva så öfverhopade af göromål, att en förstärkning af arbetskrafterna blefve behöflig.

Ett annat hinder — och icke det minst väsentliga — ligger deri, att föreliggande lagförslag stadgar det öfverexekutor skall hafva tillsyn öfver utmåtningsmännens sätt att förrätta det uppdrag, de erhållit. Det ligger nemligen i sakens natur, att en sådan uppsigt på landet icke skulle kunna utöfvas af städernas magistrater.

Hvad vidare beträffar de af Herr Greive Sparre mot lagförändringen gjorda anmärkningar, så får jag förklara, att jag för min del icke känner mig öfvertygad af de skäl, han för sin åsigt anfört, men för att icke onödigtvis upptaga Kammarens tid, vill jag härvid inskränka mig till ett återopande af hvad Herr Berg anfört, med hvilken jag i detta fall helt och hållet instämmer.

Men på en sak ber jag att dessutom få fästa uppmärksamheten, att man nemligen genom antagandet af den föredragna § skulle vinna något, hvarpå jag för min del sätter icke så litet värde. Man skulle i viss mån befria magistraterna från den subordinationställning, hvori de för närvarande befinna sig till vederbörande Konungens Befallningshafvande — en ställning, som, i betraktande deraf att magistraternas ledamöter tillika äro rådstufvätternas, är kinkig nog. Så vidt jag vet, finnes det intet enda konstitutionellt land i Europa mera än vårt, der man ansett lämpligt, att på detta sätt göra en domare till en administrativ embetsman och låta honom i denna hans egenskap subordinera under en annan administrativ embetsmyndighet. Man skulle till och med kunna tänka sig, att faror häraf kunde uppstå; och hafva sådana hittills icke uppstått, vitnar sådant ganska fördelaktigt om så väl Sveriges landshöfdingar som Sveriges magistrater.

Jag tager mig således friheten att yrka bifall till den föredragna §.

Herr Sjöberg: Det är naturligtvis en vansklighet att i denna fråga yttra en åsigt, som icke uppbäres af det föreliggande förslaget. I allmänhet befinner sig denna Kammare vid pröfningen af de utaf Kongl. Maj:t framlagda lagförslag i en synnerligen ogynsam ställning derntinnan, att för densamma, då Första Kammaren som, af lätt insedda orsaker alltid har försteget vid ärendenas behandling, godkänt ett sådant förslag, knappast återstår annat än att segla i Medkammarens kölvatten, om jag så får yttrycka mig. Så är äfven nu förhållandet, hvilket med hänsyn jemväl till den korta tid, som varit Kammarens ledamöter förunnad för att taga kännedom om det nu förevarande förslaget måste leda till, att man hela vägen igenom, höll jag på att säga, vid granskningen af detsamma måste handla på grund af så kallad auktoritetstro.

Hvad nu särskildt beträffar den föredragna första paragrafen, skulle jag i likhet med en ärad reservant inom Utskottet från Första Kammaren, Herr Vilhelm Stråle, önskat, att denna paragraf innehållit, att Konungens Befallningshafvande i regeln skulle vara öfverexekutor jemväl i stad och att magistrat undantagsvis kunde förordnas till öfverexekutor i stad, der sådant till följd af särskilda omständigheter funnes nödigt. Denna åsigt har dock redan blifvit af Grefve Sparre i hans

*Angående
förslag till
u sökningslag.
(Forts.)*

anförande närmare utvecklad, hvarföre jag icke bör onödigtvis besvära Kammaren med att upprepa de flere skäl, som tala för riktigheten deraf, hvarvid jag sålunda medgifver, att det för vissa större städer, der en mera omfattande industriell rörelse råder, väl kan vara af vigt, att vederbörande der kunna i lagsökningsmål vända sig till magistraten, hvarigenom åtminstone i stad, der Konungens Befallningshafvande icke har sitt säte, bör åt dessa mål kunna beredas en skyndsammare och mera omedelbar behandling. Men förslaget kommer, om det blifver lag, att i andra afseenden medföra olägenheter, hvilka äfven blifvit af den nyss nämnde reservanten påpekade, och det torde vara svårt att på förhand afgöra, om desamma motvägas af de fördelar, förslaget utur vissa synpunkter anses innebära.

Det finnes dock härvid en omständighet som ännu icke blifvit vidrörd och som torde förtjena att tagas i betraktande, hvilken omständighet också har föranlett mig att begära ordet. Om nu förslaget i förevarande del varder, såsom jag antager, upphöjdt till lag, är det ju alldeles påtagligt, att det skall komma att utöfva ett ganska stort och menligt inflytande på landsekreterarnes inkomster, hvaraf åter följden lärer blifva, att en framställning måste göras till Riksdagen om ersättning i en eller annan form för dessa förlorade inkomster. Det ligger nemligen i sakens natur, att i de flesta län, kanske i alla, med undantag af Kronobergs, landssekreterarnes inkomster skola genom antagandet af detta förslag komma att till den grad reduceras, att det blifver en omöjlighet för dessa embetsmän att, såsom hittills, af egna medel bestrida aflöningen åt de tjenstemän och arbetsbiträden, som erfordras för göromålen oafbrutna gång å ett landskansli. Det vill synas mig, som om denna omständighet må hända hade bort tagas i betraktande, ty dessa löneregleringsfrågor äro just i allmänhet icke synnerligen intressanta; och jag föreställer mig derföre, att vi något hvar skulle ju förr dess hellre vilja komma från dem, som ännu med nödvändighet återstå, utan att öka deras antal med nya, hvilket skulle blifva följden, derest det föreliggande förslaget blefve antaget.

Emellertid, jag upprepar det, finnes icke för närvarande utsigt, att denna Kammares beslut skall blifva något annat, än det Första Kammaren redan fattat. Vid sådant förhållande återstår för mig endast att, utan utsigt om framgång för den åsigt jag hyser, instämma i det slut, hvartill Grefve Sparre kommit.

Herr Gumælius: Den senaste ärade talaren vidrörde nog den hoppande "punkten" i detta förslag, nemligen frågan om, i hvilken förändrad ställning landssekreterarne i afseende å dem tillkommande löneförmåner skulle komma, derest denna § bifölles. Jag föreställer mig dock, att denna omständighet icke är af så stor vigt, att den borde åstadkomma rubbning i det beslut, som Riksdagen nu synes vara i begrepp att fatta, eller att Riksdagen derigenom må anse sig hindrad att nu omsider vidtaga åtgärder för att lösa en fråga, som så länge stått på dagordningen och hvars slutliga afgörande så länge varit ett önskningsmål. Att rubba denna § vore, såsom ett par föregående talare äfven antydde, temligen liktydigt med att rifva omkull hela lagen, och dertill vill jag för min del icke medverka, emedan jag

Angående
förslag till
utökningslag.
(Forts.)

anser det föreliggande förslaget, hvilket till all lycka blifvit hänvisadt till ett Särskildt Utskott, innebära så stora fördelar, att det förtjenar att blifva antaget.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Herr Adlercreutz: För min del anser jag nu föreliggande förslag hafva gått så långt som möjligt i den rätta riktningen d. v. s. att från Konungens Befallningshafvande öfverflytta utökningsmål till sådana myndigheter, som befunnits tillräckligt fasta, för att man åt dem skall kunna anförtro dylika ärenden. Hvad de gjorda anmärkningarna mot förslaget beträffar, kan jag icke finna dem af någon betydelse. Visserligen, har jag det gemensamt med den ärade representanten från Elfsborgs län, att för mig hägrar såsom en framtids-tanke, att hvardera af de mindre städerna skall komma att ställas under gemensam jurisdiktion med den staden omgifvande landsbygden. Men har man en gång kommit så långt, och exekutionsväsendet blifvit ordnad på sätt nu är föreslagit, så blir den naturliga följden deraf den, att äfven landsbygden kommer att af denna anordning draga samma fördel, som redan nu skulle blifva städerna medgifven. Icke heller finner jag de förmenta olägenheterna af olika exekutionssätt för gemensamt förbundne gäldenärer vara så stora, då, såsom bekant, äfven under nuvarande lagstiftning i detta fall det kan inträffa, att personer, som stå i gemensamt skuldförhållande, äro boende på skilda orter i landet, och lyda under olika exekutionsmyndigheter, om ock genom antagande af föreliggande förslag ett dylikt förhållande skulle hädanefter komma att oftare inträda. Här är nemligen icke fråga om sådana rättegångar, uti hvilka det är af vikt att alla parterna på en gång höras och utföra sin talan, utan med lagsökningsinstitutionen afses att få öfverexekutors beslut på ett klart fordringsbevis; och der-efter måste i allt fall fordringsegaren vända sig till underexekutor inom den särskilda plats, der gäldenären är boende.

Hvad slutligen beträffar landssekreterarnes ställning till denna fråga, så hoppas jag, att i alla händelser en omreglering af deras löneförmåner snart måste ske, ty den närvarande ställningen är verkligen alldeles olidlig. Inom det stora län, hvars styrelse blifvit mig i näder anförtrodt, är förhållandet så, att landssekreteraren, som för några år tillbaka hade en årlig inkomst af omkring 20,000 kronor, numera — oaktadt göromålens mängd är betydlig och arbetet ytterst ansträngande, så att han knappt har någon rast eller ro från morgon till qväll — endast njuter en nettobehållning af omkring 2,000 kronor, sedan han aflönat nödiga biträden.

Jag yrkar bifall till den föredragna paragrafen.

Grefve Sparre: Jag ber blott att, med anledning af den ärade talarens från Örebro yttrande, att frågan om landssekreterarnes ställning till denna paragraf vore den "hoppande" punktens få förklara att jag är temligen lugn för att den ärade representanten icke misstänker mig för att här tala i landssekreterarnes intresse. På sätt den siste talaren äfven nämnt, hafva landssekreterarnes inkom-

ster redan blifvit så betydligt reducerade, att det icke kan vara annat än angenämt för dem, att åtgärder vidtagas, hvarigenom en reglering af deras löneförmåner blir nödvändig. Det är sant, att dessa inkomster under de svåra åren voro enormt stora, men nu för tiden är förhållandet helt annorlunda. För öfrigt torde väl jag icke så särdeles länge komma att kvarstå på min plats såsom landshöfding, sedan detta förslag trädte i kraft såsom gällande lag, hvarföre jag ock hoppas, att ingen skall misstänka mig för att nu tala för landssekreterarne. Jag har endast talat på grund af den erfarenhet jag har och de åsikter jag hyser om hvad i detta hänseende är beqvämligt för folket, och något annat har jag sannerligen icke fästat mig vid.

*Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)*

Öfverläggningen var slutad. Efter det propositioner gifvits i enlighet med de gjorda yrkandena, godkände Kammaren lydelsen af den förevarande paragrafen, sådan densamma blifvit af Utskottet föreslagen.

Derefter föredrogos i ett sammanhang §§ 2, 3 och 4, hvilka paragrafer hade följande lydelse:

2 §.

Utmättningsman är å landet kronofogde, hvar inom sitt tjenstgöringsområde, och i stad stadsfogde. Erfordras i stad mer än en stadsfogde, bestämme Konungen deras antal och omfånget för hvar deras befattning.

Utmättningsman har att, efter ty i denna lag sägs, fullgöra hvad öfverexekutor förordnar, verkställa dom samt i vissa fall utan föreskrift af annan myndighet förrätta utmätning.

3 §.

Kronofogde eger att för bestämdt fall till utmättningsman i sitt ställe sätta länsman eller annan man, som af Konungens Befallningshafvande antagen är; svare dock vid utmätning kronfogden sjelf för redovisningen och för skada, som af utmättningsmannens fel eller försummelse kan komma. Ej må kronofogde åt annan uppdraga försäljning af utmätt fast egendom eller fördelning af köpeskillingen derför, ej heller fördelning af köpeskillning för utmätt lös egendom i fall, då enligt 119 eller 120 § sammanträde för köpeskillingens fördelning erfordras.

I Stockholm, så ock i annan stad, der utmättningsmannabefattningen anses icke kunna af en stadsfogde ensam fullgöras, må, om Konungen finner godt sådant medgifva, stadsfogde likaledes ega att, under enahanda ansvarighet och med det förbehåll i afseende å fördelningen af köpeskillning för utmätt lös egendom, som för kronofogde här ofvan stadgas, samt under de vilkor i öfrigt Konungen må före-

Angående
förslag till
utskottingslag.
(Forts.)

skrifva, för bestämdt fall i sitt ställe till utmätningsman sätta annan man, som af öfverexekutor antagen är.

4 §.

Konungens Befallningshafvande ege för bestämdt fall eller inom visst område förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar i kronofogdes ställe vara utmätningsman. Om sålunda förordnad utmätningsman gälle hvad i denna lag om kronofogde stadgas; dock må han ej i sitt ställe sätta annan man och ej heller, med mindre förordnandet innehåller särskildt medgifvande, befatta sig med försäljning af utmätt fast egendom eller med fördelning af köpeskillning för utmätt egendom i fall, som i 3 § 1 mom. omförmålas.

Uti vid utlåtagandet fogade reservationer var föreslaget:

af Herr *Bergius*, med hvilken Herrar *Hellgrén*, *Svensén* och *Farup* instämt, att §§ 2 och 3 måtte erhålla ungefär denna lydelse:

”Utmätningsman är å landet kronofogde och länsman, hvar inom sitt tjenstgöringsområde samt i stad stadsfogde. Erfordras i stad mer än en stadsfogde, bestämme Konungen deras antal och omfånget för hvarderas befattning. Utmätningsman har att, efter ty i denna lag sägs, fullgöra hvad öfverexekutor förordnar, verkställa dom samt i vissa fall utan föreskrift af annan myndighet förrätta utmätning.

Kronofogde eger att för bestämdt fall till utmätningsman i sitt ställe sätta länsman eller tjenstebitråde, som med Konungens Befallningshafvandes begifvande är hos kronofogde anställdt; svare dock vid utmätning kronofogden sjelf för redovisningen och för skada, som af utmätningsmannens fel eller försummelse kan komma.

Försäljning af utmätt fast egendom, fördelning af köpeskillningen derför och fördelning af köpeskillning för utmätt lös egendom, i fall, då enligt 119 och 120 §§ sammantråde för köpeskillningens fördelning erfordras, må dock icke, utan särskildt förordnande af Konungens Befallningshafvande, verkställas af länsman eller kronofogdes tjenstebitråde.

I Stockholm så ock i annan stad, der utmätningsmannabefattningen anses icke kunna af en stadsfogde ensam fullgöras, må, om Konungen finner godt sådant medgifva, stadsfogde likaledes ega att under enahanda ansvarighet och med det förbehåll i afseende å fördelningen af köpeskillning för utmätt lös egendom, som för kronofogde här ofvan stadgas, samt under de vilkor i öfrigt Konungen må föreskrifva, för bestämdt fall i sitt ställe till utmätningsman sätta annan man, som af öfverexekutor antagen är.”

äfvensom att det af Utskottet i § 4 föreslagna stadgandet måtte utgå;

samt af Herr *Jöns Pehrsson*: att § 2 måtte blifva så lydande:

”Utmätningsman är å landet kronofogde och länsman, hvar inom sitt tjenstgöringsområde, och i stad stadsfogde. Utmätningsman har

att, efter ty i denna lag sägs, fullgöra hvad öfverexekutor förordnar, verkställa dom samt i vissa fall utan föreskrift af annan myndighet förrätta utmätning. Vid indrifning af resterande krono-, kommunal- samt andra dylika utskylder anlita utmätningssmannen på landet fjerdingmän eller, der kommunen inom sig utser särskild person för dylika utskylders indrifvande, denne person."

*Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)*

Efter uppläsning af Utskottets förslag anförde

Herr Bergius: Under öfverläggningarne inom Utskottet om utmätningars verkställande sökte jag göra den åsigten gällande att på landet så väl kronofogde som länsman skulle vara utmätningssman för att derigenom bereda allmänheten lättnad för erhållande af utmätningar. De anmärkningar, som gjorts mot detta förslag, hafva icke förmått öfvertyga mig derom, att detsamma är förenadt med någon våda eller oantagligt. Dessa anmärkningar äro egentligen tre. Till en början har man sagt, att icke alla länsmän ega de insigter och den ekonomiskt oberoende ställning, som äro erforderliga för att exekutioners handhafvande må kunna till dem öfverlemnas. Häremot ber jag få erinra, att, då för närvarande länsmän anses ega tillräckliga insigter att på kronofogdens ansvar verkställa utmätningar och andra exekutiva förrättningar, så bör han väl äfven anses kompetent att på eget ansvar göra det. Kronofogdens ansvarighet gäller väl egentligen länsmannens förmåga att ersätta den skada, som genom en försummelse af honom kan uppkomma, eller med andra ord hans vederhäftighet. Härvid synes mig dock ett tillräckligt korrektiv förefinnas i den valfrihet som tillkommer fordringsegare att använda vare sig kronofogde eller länsman. Ty det är icke antagligt, att fordringsegaren skall vända sig till länsmannen, i fall denne icke innehar den ställning att det uppdrag, som är i fråga, kan med trygghet åt honom anförtros.

Vidare har man mot mitt förslag invänt, att detsamma skulle leda till förvecklingar. Sådana kan man visserligen uppställa, men jag tror icke att de i verkligheten skola ifrågakomma. Såsom exempel härpå anför Utskottet, att samma fastighet kunde till exempel komma att utmätas af kronofogden och länsmannen, utan att någondera hade kännedom om den andras åtgärd, och hvardera därför särskildt förordnade syssloman för uppbärande af räntor och hyror o. s. v. Länsman och kronofogde hafva dock så mycket gemensamt med hvarandra att jag icke tror ett dylikt fall skall kunna inträffa. Dessutom ber jag få erinra att, såsom jag i min reservation nämnt, enligt andra länders, såsom till exempel Frankrikes och Tysklands lagstiftning, inom samma distrikt finnas flera underexekutorer, af hvilka parterna ega att välja hvem de vilja.

Slutligen har mot antagande af mitt förslag anmärkts, att granskningsbestyret med diarierna derigenom skulle blifva betydligt ökad samt komma att taga Konungens Befallningshafvandes tid för mycket i anspråk. Detta senare skäl anser jag sakna all betydelse, dels emedan jag icke tror, att det nyssnämnda arbetet blir så mycket förökadt

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

och dels emedan, om ock så vore fallet, man väl ej derföre får undanskjuta en reform, om den eljest anses lämplig.

På samma gång jag således icke anser det vara förenadt med någon våda att antaga den af mig ifrågasatta förändringen måste jag dock erkänna, att Utskottets förslag till lydelse af § 4, enligt hvilket Konungens Befallningshafvande skulle ega för bestämdt fall eller inom visst område förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar i kronofogdes ställe vara utmättningsman, i de flesta fall torde uppfylla det ändamål jag åsyftat. Och då de tre nu föredragna paragraferna blifvit antagna af Första Kammaren, utan att något yrkande der framstälts om bifall till min reservation, samt då Utskottets förslag i sin helhet obestriddligt innehåller väsentliga förbättringar, så anser jag det icke vara klokt att sätta hela lagens antagande på spel genom att, om ock min reservation lyckades vinna sympatier här i Kammaren, antaga densamma, då, efter hvad jag erfarit föga utsigst är, att den skulle af Medkammaren godkännas och Kamrarne således stanna i olika beslut, hvarigenom såsom sagdt följden blefve, att lagen fölle.

Det är af sådan anledning, som jag icke kommer att nu framställa något yrkande, utan har jag med detta mitt yttrande endast velat redogöra för min åsigt i frågan.

Herr Jöns Pehrsson: Som Herrarne se, har jag rörande § 2 af nu föredragna paragrafer i en reservation fäst uppmärksamheten på ett förhållande, som jag ock tror vara värdt uppmärksamhet, nemligen att man väl ej kan antaga denna lag, med mindre den innefattar bestämda föreskrifter rörande sättet för kommunala utskylders uttagande. Af en vid utlåandet fogad bilaga synes, att sättet för dessa utgifters uttagande länge föranlett till tvistigheter och olika uppfattningar. Dylika restantier äro dock af den art, att de måste på något sätt utmätas. Till förekommande af dylika tvister och då nu en ny lag för utmätningar i sammanhang med ny utsökningslag är föreslagen till antagande, har jag tagit mig friheten föreslå den förändring i Utskottets förslag till lydelse af nyssnämnda § 2, att deri skulle införas bestämd föreskrift om sättet för kommunala utskylders uttagande. Då nu emellertid Första Kammaren antagit de föredragna tre paragraferna oförändrade, så återstår mig frågan om rätta sättet att gå till väga för att vinna mitt syfte. En återremiss af §:n leder måhända icke till någon annan åtgärd, än att Utskottet kommer till Kammaren med hemställan, att den måtte fatta beslut i frågan. Jag tror derföre, att, om Kammaren antager det af mig framställda redaktionsförslaget, det blir möjligt för Utskottet att sammanjemka detta beslut med det afvikande beslut, Första Kammaren sedan fattat, emedan dessa beslut icke skulle vara så stridande mot hvarandra, att sammanjemkning ej kunde ega rum. Det är således ingen fara, att hela lagförslaget skall gå om intet, derigenom att Kamrarne här fatta olika beslut.

Jag fäster i synnerhet deras bland Herrarne uppmärksamhet på mitt ändringsförslag, hvilka äro från glest befolkade landsorter, der dryga belopp uti resterande kommunalutskylder stundom finnas att

*Angående
förslag till
utskottslag.
(Forts.)*

uttaga. Visserligen finnas vissa lyckliga orter i landet, der man knappast vet, hvad kommunalutskylder vill säga, men ty värr är förhållandet alldeles mottsett på andra håll. Af Utskottets motivering och af tillägget vid 14 § af promulgationslagen framgår tydligt Utskottets åsigt, att denna lag icke skall vara tillämplig vid uttagandet af dylika utskylder. Nu kan det invändas, att det ligger nära till hands, att vid kommande riksdag fråga kan väckas om förändring i detta hänseende, men jag hemställer, mine Herrar, om det ens är tänkbart att i en så nyss antagen omfattande lag förändringar kunna erhållas inom den närmaste framtiden. Jag tror likväl, att frågan om dylika utgifters uttagande står i oskiljaktigt sammanhang med den föreliggande lagfrågan och att bestämmelser i detta hänseende böra intagas i lagen, på det att sådana otydligheter måtte för framtiden undvikas, som hittills egt rum, hvilket visar sig af det nyss nämnda, vid betänkandet fogade protokoll, hållet vid ett Högsta domstolens sammanträde. Deraf visar sig, att Högsta domstolen med en rösts majoritet förklarat, att utmätningsmän skola ega att tillgodoräkna sig full och lika stor godtgörelse vid uttagande af nämnda utskylder som vid utmätningsförrättningar i enskilda mål, och det är min erfarenhet från de trakter, med hvilkas förhållanden jag är hemmastadd, att detta prejudikat tillskyndat den fattigare befolkningen så stor tunga, att den är alldeles olidlig. Jag påräknar därför, att ombuden från landsbygden icke motsätta sig min begäran om bestämda föreskrifter i detta hänseende; och då frågan derom icke berör stadsintresset, hoppas jag äfven, att stadsrepresentanterne skola inse, att de vid detta särskilda tillfälle icke behöfva göra motstånd. Enligt mitt förmenande kan frågan icke falla, därför att Andra Kammaren bifaller mitt förslag, ty Utskottet skall nog lyckas sammanjemka Kamrarnes beslut, då dessa i det faktiska icke strida mot hvarandra. Det inträffar stundom vid lagfrågors behandling inom Riksdagen, att dylika sammanjemkningar företagas.

Min reservation återfinnes på pag. 129 i betänkandet, och jag anhåller vördsamt om bifall till den föredragna 2:dra §:n med den redaktionsförändring, som jag uti min reservation föreslagit. Jag gör naturligtvis detta yrkande om ändring, under förutsättning att Kamrarnes beslut kunna sammanjemkas och i den fulla öfvertygelsen, att det är ytterst viktigt att få i lagen införda bestämmelser uti oftanämnda hänseende. Jemväl i den efterföljande 104 paragrafen förekommer en så viktig princip att iakttaga, att, om jag icke förmår göra min mening derutinnan gällande, jag icke anser mig kunna antaga lagen.

Jag anhåller vördsamt om bifall till den föredragna 2:dra § med den redaktionsförändring, som finnes angifven uti min reservation.

Herr Hellgrén: Då jag vid behandlingen af denna fråga inom Utskottet först väckte det förslag, som Herr Bergius sedan i sin reservation upptagit och hvari jag jemte flera andra Utskottsledamöter instämt, var skälet det, att jag ansåg, det möjligen en lindring på detta sätt kunde beredas den fattige gäldenären. Det torde vara all-

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

mänt känt, att hittills länsmannen i allmänhet varit utmättningsmannen. Bestämmelsen uti 3:dje paragrafen, att kronofogde för bestämdt fall eger att till utmättningsman i sitt ställe sätta länsman, men sjelf skall bära ansvaret för länsmannens åtgärder, har jag funnit innebära en obillighet mot kronofogden. Jag har ansett mera med rättvisa öfverensstämmande, att länsmannen sjelf svarar för sina åtgöranden, ty i långt aflägsna delar af fögderiet är det omöjligt för kronofogden att vare sig kontrollera länsmannen eller sjelf verkställa utmätningar. Om nu så vore, att kronofogden sjelf egde tillsätta länsmän inom fögderiet, skulle jag icke hafva så mycket att invända mot den föreslagna bestämmelsen uti nyssnämnde 3:dje paragraf, men dessa länsmän tillsättas af Konungens Befallningshafvande och kronofogden har dervid ingenting att säga. Jag instämmer derföre hufvudsakligen uti hvad Herr Bergius nyss yttrade.

Emellertid har Första Kammaren redan antagit Utskottets förslag, som — det måste erkännas — till viss grad gått mina önskingar till mötes, och då det är Konungens Befallningshafvande, som skall tillsätta dessa tjenstemän, hyser jag den lifliga tillförsigt, att denna myndighet skall tillse, att dertill anställas sådana personer, som äro kompetenta och humana samt på ett redbart sätt sköta sin tjenst; och, om så är händelsen, tror jag icke, att denna myndighet skall underlåta att meddela dem sådant förordnande, som Utskottet föreslagit, hvarföre jag för min del icke har något att yrka, utan får det bero på Kammaren sjelf att i dessa frågor fatta det beslut, som nödvändigheten må anses kräfva.

Herr Philipsson: Den anmärkning, som jag vågar framställa, afser icke de nu föredragna paragraferna i den del, hvarom föregående talare yttrat sig. Jag åsyftar med min anmärkning 2 mom. i 3 § eller ett förhållande, som rör städerna. Det ursprungliga af Kongl. Maj:t framlagda förslaget innehåller endast rätt för kronofogde att för bestämdt fall på eget ansvar sätta för sig hvad man kallar substitut, d. v. s. länsman eller annan man, som vore af Konungens Befallningshafvande antagen. Då nu Utskottet i 2 § upptagit såsom uttryckligt stadgande hvad enligt Nya lagberedningens motiv äfven dessförutan borde på Konungen ankomma, eller att, derest i stad mer än en stadsfogde skulle erfordras, bestämma deras antal och omfånget för hvarderas befattning, så har Utskottet i 2 mom. af 3 § äfven tillagt en bestämmelse i syfte att bereda dylika stadsfogdar samma rätt att för visst fall sätta substitut i sitt ställe, som skulle tillkomma kronofogdar. Denna bestämmelse finner jag vara särdeles välbetänkt. Ser man på Utskottets motivering, finner man, att Utskottet till stöd härför åberopat hvad en talare inom Första Kammaren vid remissen af den Kongl. propositionen yttrat angående förhållandena i hufvudstaden. Han ansåg nemligen, att det vore alldeles omöjligt för en stadsfogde i hufvudstaden att ensam utföra alla de bestyr, som enligt nya lagen skulle åligga honom, samt att sådant icke heller vore önskligt. Han ådagalade äfven, att olägenheterna icke uteslutande skulle afhjelpas derigenom att, efter Konungens medgifvande, flera stads-

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

fogdar tillsattes, utan att det bästa vore att, på sätt ett till Kongl. Maj:t:s pröfning insändt förslag afsäge, en stadsfogde med nio substitut anställdes. Jag ber att få uppläsa en del af det anförande, som denne talare, Friherre af Ugglas, i frågan hållit. Han yttrade enligt protokollet för den 29 sistlidne Januari, bland annat, följande:

“Jag föreställer mig således att hvad man egentligen borde söka genom detta förslag ernå, vore att få, på sätt förslaget afser, en stadsfogde anställd, hvilken skulle ansvara för alla utsökningsmål och sjelf verkställa dem, som vore af mera framstående vikt, men ega makt att öfverlemna verkställigheten af de enklare målen åt underordnade tjänstemän. Jag ber att få nämna att inom Öfverståthållare-embetet uppgjordes förlidet år ett förslag, som insändes till Kongl. Maj:t och med hvilket man ansåg att förhållandena i Stockholm skulle vara fullt tillgodosedda. Detta förslag upptog en stadsfogde med biträde af 9 stadstjenare. Man tänkte sig att stadsfogden skulle sjelf verkställa alla viktigare utsökningsmål, uppgående, enligt beräkning, till ett antal af 3 à 400 om året, men uppdraga åt stadstjenarne att på sitt ansvar verkställa de mindre viktiga. Jag tror att derigenom skulle saken ofantligt mycket förenklas och en ganska stor besparing kunna åstadkommas; ty tvingas man att i Stockholm anställa stadsfogdar, så kan man, för att tillgodose behovet, för närvarande icke hjälpa sig med mindre än 5 sådana. Stadsfogdarne måste vara personer med sådana kvalifikationer, att de kunna skäligen göra anspråk på en temligen hög aflöning; och jag tror icke, att man räknar för högt, om man antager en stadsfogdes lön till 3,500 à 4,000 kronor, för så vidt man skall få en person med tillfredsställande egenskaper. Har man nu 5 sådana, så gör detta 20,000 kronor, och härtill kommer, att för de publika målen måste man ändock hafva ett antal stadstjenare. Dessas antal torde kunna beräknas till 8 à 10, och lönerna till dessa, som måste vara mycket ordentliga personer, kunna väl icke anslås lägre än till 1,000 à 1,200 kronor för hvar, eller till omkring 10,000 kronor. Således skulle exekutionsväsendet i Stockholm ordnadt på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, i förevarande fall kosta omkring 30,000 kronor. Får jag deremot anställa en enda stadsfogde med t. ex. 9 ordinarie biträden, så blir det, efter en beräkning af 4,000 kronor till stadsfogden och 1,200 kronor till hvart och ett af hans biträden, en kostnad af omkring 15,000 kronor, hvartill dock komma ett par tusen kronor, att användas som arfvoden vid en af utsökningsmålens mängd påkallad tillfällig förstärkning i stadstjenarnes antal. Man kan således bespara 13 à 14,000 kronor om året och, enligt min åsigt, åstadkomma samma resultat, som med den Kongl. propositionen afses.”

Friherre af Ugglas föreslog äfven, att till 3 § skulle göras följande tillägg:

“I stad, der Konungen finner godt sådant medgifva, ege stadsfogde, under enahanda ansvarighet och med det förbehåll i afseende å fördelning af köpeskilling för utmätt lös egendom, som i mom. 1 för kronofogden stadgas, likaledes för bestämdt fall till utmättningsman i sitt ställe sätta annan man, som antagen är, i Stockholm af

Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)

Öfverståthållare-embetet, och i öfriga under landsrätt icke lydande städer af Magistraten.“

Jag ber härefter att få fästa uppmärksamheten derpå, att, om det af nämnda talare omförmälda, Kongl. Maj:t underställda förslag skulle godkännas, förhållandet möjligen skulle blifva det, att i Stockholm skulle kunna anställas en stadsfogde med flera substitut, hvaremot, om Utskottets redaktionsförslag till 2 mom. i 3 § antages, Konungen icke skulle kunna ega rätt att tillåta att stadsfogde i andra städer finge i sitt ställe sätta substitut, derest icke *flera* stadsfogdar äro i staden anställda. Äfven bör tagas i betraktande att, såsom den af mig åberopade talaren yttrat, stadsfogdarne måste vara personer med sådana kvalifikationer att de säkerligen göra anspråk på en aflöning af 3,000 à 4,000 kronor, i synnerhet som de skulle få samma funktioner som kronofogdar. Om nu Utskottets förslag bifalles, och uti en kommun der endast *en* stadsfogde finnes anställd, denne följaktligen icke finge rätt att på eget ansvar sätta substitut i sitt ställe, så skulle kommunen, så framt göromålens mängd ovillkorligen kräfde tillökning i tjenstemannakrafterna, tvingas att anslå medel till aflöning åt ytterligare en stadsfogde. Detta framgår, efter mitt förmenande, af de i omförmälda 2 mom. begagnade orden: “I Stockholm, så ock i annan stad, der utmättningsmannabefattningen anses icke kunna af *en stadsfogde ensam* fullgöras, må, om Konungen finner godt sådant medgifva“ etc. Det synes verkligen vara mycket besynnerligt, att, om inom en stad till följd af göromålens mängd två stadsfogdar blifvit anställda, Konungen skulle kunna medgifva hvardera stadsfogden rätt att sätta substitut i sitt ställe, så att staden på detta sätt finge tillsammans fyra utmättningsmän, men att åter i en annan stad, som icke vill betala kostnaden för två stadsfogdar eller der göromålen icke äro så stora, Konungen icke skulle kunna medgifva stadsfogden rätt att använda substitut. Då frågan, såsom rörande en undantagsbestämmelse, skall bero på Kongl. Maj:ts pröfning i hvarje särskildt fall, kan jag icke finna något skäl till att på detta sätt inskränka Konungens pröfningsrätt eller kommunernas rätt att med Kongl. Maj:ts samtycke fritt ordna dessa förhållanden, såsom dem bäst synes. Jag tager mig således friheten föreslå att ifrågavarande moment måtte erhålla följande lydelse:

“I stad, der Konungen finner godt sådant medgifva, må stadsfogde likaledes ega att, under enahanda ansvarighet och med det förbehåll“ etc. I öfrigt skulle momentet hafva lika lydelse som i Utskottets förslag.

Med anledning af hvad förut under diskussionen blifvit framhållet, att, så vida ej fråga är om särdeles viktiga principer, man borde afhålla sig från att väcka förslag till förändringar i lagförslaget, då Första Kammaren redan fattat beslut och följden möjligen kunde blifva, att förslaget sönderrycktes, så skulle jag icke heller framlagt mitt ändringsförslag, om jag ansett att det skulle kunna leda till någon sådan söndring. Jag skulle också helst hafva yrkat återremiss. Men, då Första Kammaren bifallit paragrafen och jag tror att den af mig ifrågasatta redaktionsförändring mycket lätt låter sig göra, får jag yrka bifall till detta ändringsförslag.

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

Herr Berg: I anledning af Herr Jöns Pehrssons yttrande ber jag endast få erinra, hvad Utskottet redan antydt, att de förändringar, som han ifrågasatt, afse ändringar i kommunallagarne och administrativa författningar och att så beskaffade ändringar icke lämpligen böra hafva sin plats i en civillag sådan som denna. För att gå Herr Jöns Pehrssons önskan till mötes har Utskottet emellertid i promulgationsförrordningen tydligen angifvit, att den här ifrågavarande lagen icke har tillämpning vid indrifning af så beskaffade utskylder, som han omnämnt, utan att derom skall gälla hvad nu är eller framdeles kan varda stadgadt. Att sålunda denna lag skulle lägga något hinder i vägen för att, i den ordning kommunallagarne föreskrifva, erhålla en ändring i det syfte Herr Jöns Pehrsson önskat, kan jag icke finna, men jag tror, som sagdt, att något stadgande i sådan syftning icke lämpligen bör i denna lag ingå, utan att frågan bör i helt annan ordning behandlas. Jag kan således icke instämma i hans yrkande om bifall till reservationen.

Hvad åter beträffar Herr Philipssons anmärkning mot redaktionen af 2 mom. i 3 §, så erkänner jag, att jag icke kunnat så fullständigt för ögonblicket uppfatta, i hvad mån hans redaktionsförslag må ega företräde framför Utskottets, att jag nu kan derom yttra mig. Det synes mig icke oegentligt att i själfva lagen antyda, att, endast såsom undantag men icke såsom regel, stadsfogde må få begagna substitut, och just genom stadgandet, att han icke får begagna substitut i andra fall än då ärendenas mängd gör sådant nödigt, har Utskottet velat inlägga en antydning, att detta är undantag, icke regel. Att en person skall handla på annans ansvar bör nemligen efter min uppfattning endast undantagsvis gälla.

Jag yrkar bifall till de föredragna paragraferna i enlighet med Utskottets förslag.

Herr Magnus Andersson: Jag vill också uttala den åsigt om förslaget i denna del, att man icke med utsökningslagen vunnit hvad man väntat att vinna, derest sökanden icke får vända sig till *närmaste* exekutor, såsom jag skulle anse lämpligt. Med lagen, sådan den här föreslås, hafva vi sålunda icke kommit ifrån vare sig de långa omvägar eller de dryga kostnader, som hittills varit med exekutionsväsendet förknippade, till skada för både fordringsegare och gäldenär. Finge man, såsom Herr Bergius föreslagit, i detta fall vända sig till länsman i första hand, så hade detta varit mycket bättre i alla afseenden. Alldenstund länsmannen nu nästan alltid är den, som verkställer utmätning, så är ingen risk med en sådan föreskrift förenad; det beror på sökanden sjelf att vända sig till den, till hvilken han har förtroende — gör han det ej, får han skylla sig sjelf.

Emellertid, då jag hör, att Första Kammaren antagit förslaget, yrkar jag ingen ändring, men har dock velat gifva till känna, att jag för min del icke är nöjd med förslaget.

Herr Clairfelt: I likhet med Herr Philipsson finner jag redaktionen af 3:dje paragrafens 2:dra moment icke vara lyckligt vald.

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

Utskottet har nemligen endast föreslagit, att i de städer, der det finnes mer än en stadsfogde, dessa stadsfogdar kunna med Kongl. Maj:ts tillstånd få ställa substitut för sig. Antagligen komma dock att i de flesta af våra medelstora städer, nemligen de, som hafva 10, 11 eller 12 tusen invånare, icke att tillsättas mer än en stadsfogde i följd af de ökade kostnader, som derför komma att drabba städerna. Men det kan ju äfven hända, såsom Utskottets ärade ordförande syntes medgifva, att äfven i sådana städer stadsfogden finge så många och vidlyftiga göromål, att de icke kunna af honom själf medhinnas, och då skulle i dessa städer, till följd af ifrågavarande stadgande, stadsfogde vara förhindrad att åt sig bereda lämpligt substitut. Jag tror derför, att städernas rätt i detta afseende är betydligt och betänkligt inskränkt genom Utskottets förslag i nämnda del, och jag kan icke finna annat, än att Herr Philipssons förslag till redaktion af momentet är af beskaffenhet att genom sammanjemkning kunna äfven i Första Kammaren varda antaget. Jag yrkar således bifall till Herr Philipssons förslag.

Herr Jöns Pehrsson: Med anledning af Herr Ordförandens i Utskottet sista yttrande ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att jag icke kan för min del vara tillfreds med hvad Utskottet i sitt förslag till § 14 i Promulgationslagen har skrivit, ty der står blott, att hvad som i lagen är eller varder stadgadt icke skall ega tillämpning på, bland annat, utmätning af kronoutskylder. Hvad beträffar indrifning af sådana utskylder, så finnes en författning, som säger, att fjerdingsmän skola *biträda*, men det kan anses vara problematiskt, huru vida denna författning skall tolkas ända derhän, att de hafva ovilkorlig skyldighet att dervid biträda, så att det kan inträffa hvad jemväl förut händt, att fjerdingsmannen vägrar att fullgöra de order, som lemnas honom i sådant afseende, emedan det i sjelfva verket är kronofogden, som skall göra utmätningen. Det är blott uttryckligen stadgadt, att fjerdingsman skall biträda vid utmätningen, men det kan icke tolkas derhän, att han är ovilkorligen skyldig att indrifva sådana utskylder. Hvad sålunda beträffar indrifvandet af resterande kommunalutskylder, så finnes derom ingen annan lag, än ett prejudikat, tillkommet med en rösts öfvervigt i Högsta domstolen. Jag tror, att nämnda prejudikat tillämpas både i afseende på sjelfva indrifvandet af kommunalutskylder och äfven på de kostnader, som med utmätningen följa. Detta har jag sagt i min reservation, och det är och blir en sanning.

Om man nu i alla andra fall i lagen bestämmer, huru man skall gå till väga vid utmätning af skulder, hvarför skall man då icke äfven för detta slag af utmätning meddela bestämmelser. De äro ju i sjelfva verket icke af någon annan beskaffenhet än andra skulder, och då andra administrativa myndigheters domslut kunna på exekutiv väg verkställas utan vidare omgång, så borde detta kunna ske i afseende på dessa utskylder. Jag kan åtminstone icke förstå, hvarför det icke kan ske. Jag tror icke heller på riktigheten af det påståendet, att stadgaude härom borde meddelas i kommunallagarne, ty

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

der böra finnas allenast bestämmelser om huru utgifterna skola beslutas m. m., och ett sådant stadgande, som jag önskar, bör derföre, enligt mitt förmenande, i den nu föreliggande lagen införas. Om man ändock nödvändigt vill hafva qvar samma otydlighet, som förut, så kan det väl icke hjälpas, men jag anser likväl, att vi icke böra låta förleda oss att antaga denna lag, förrän vi fått bestämda föreskrifter i detta fall. Det förslag, som jag framlagt om skyldighet för fjerdingmännen att göra detta, torde dock vara temligen antagligt. Det är bestämdt säkert att detta borde vara en skyldighet för dem, som de icke hade någon utväg att komma ifrån, och jag är bestämdt öfvertygad om, att föreskrifterna om uttagande af dessa utskylder borde sammanföras med föreskrifterna om uttagande af andra utskylder eller fordringar. Det är derföre mycket skäl för Kammarerna att antaga mitt redaktionsförslag i afseende å andra punkten, ty jag är alldeles öfvertygad om, att Utskottet både kan och vill sammanjemka de beslut Kamrarne fattat, så att frågan visst icke faller. Nästan hvar och en af ledamöterna i Utskottet var med om det som jag föreslog derstädes, men af formela skäl ansågo de, att Utskottet icke kunde gå in derpå. Jag vill nu icke upptaga tiden längre, utan hoppas, att de ledamöter i Kammarerna, som äro från landet, skola fästa afseende vid detta.

Hvad beträffar länsmännens utmätningsrätt så kan jag icke säga så mycket derom, då fordringsegaren har valfrihet vända sig antingen till dem eller kronofogdarne. Jag tror äfven, att det ligger en annan principfråga i Utskottets förslag. Man har nemligen talat mycket om en omreglering af landsstatstjänsterna, och det kan komma att i det beslut, som nu fattas, ligga en hållhake mot denna omreglering af landsstatstjänsterna. Jag vidhåller mitt yrkande om bifall till det af mig framställda förslag.

Herr Philipsson: Med anledning af det yttrande, som afgafs af talaren på stockholmsbänken, Utskottets ärade ordförande, ber jag att få erinra, att det af mig framställda yrkande innebär icke allenast en redaktionsförändring, utan jemväl en förändring i sak. Ty genomläser man ifrågavarande 2:dra moment i 3:dje paragrafen af Utskottets förslag, så finner man, att med den deruti förekommande bestämmelse åsyftas, förutom *Stockholm*, icke *alla* utan endast *vissa* andra städer. Hvilka äro nu dessa städer? Jo, endast de, uti hvilka utmätningsmannabefattningen anses icke kunna af *en* stadsfogde ensam fullgöras. Då jag först tog kännedom om momentets lydelse förekom det mig, som vore meningen den, att substitutionsrätten *endast* skulle medgifvas i stad, der blott *en* stadsfogde funnes anställd, hvilken icke *ensam* kunde medhinna alla göromålen, och att det följaktligen skulle vara förbjudet i stad, der *två* eller *flera* stadsfogdar voro tillsatta, att erhålla ifrågavarande rätt medgifven. Men vid samtal med en af Utskottets ledamöter erhöj jag den upplysning, att just motsatsen åsyftats, eller att substitutionsrätten afsåg endast *de* städer, utom Stockholm, der *två* eller *flera* stadsfogdar blifvit antagna. Hvilken mening, som är den rigtiga, har under diskussionen icke blifvit för mig klart; men så mycket torde af densamma hafva framgått, att momentet icke

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

är tydligt. Vid sådant förhållande vågar jag hemställa huru vida det icke skulle vara skiligt att, med afseende å det allmänt öfverklagade förhållande, att ovisshet råder beträffande tillämpning af gällande lagar och författningar, man tillsåge, om icke en föreslagen lagbestämmelse, angående hvars lydelse delade meningar redan företett sig, innan den upphöjes till lag, borde undergå en förtydligande redaktionsförändring.

Herr Carl And. Larsson: Redan denna lilla förpostfäktning bevisar att denna lag icke är nog tydligt skrifven. Vi hafva hört missbelåtenhet uttalas med den lag om utsökningsväsendet, som nu finnes, men den är ändock icke hälften så stor, eller sjelfva lagen så svår att begripa som den nu föreliggande. Det ligger emellertid i tidens anda, att, när man nu skrifer lagar, så måste de innehålla så mycket, att man icke kan hålla tankarne tillsammans, så att man kan förstå meningen af denna stora mängd af ord.

Hvad jag emellertid beklagar är, att Herr Bergius gått ifrån sin reservation, ty den gamla erfarenheten är, att fogdarne sällan eller aldrig verkställa några utmätningar, utan att länsmännen få göra dessa förrättningar. Jag erinrar mig särskildt en fogde i Östergötland, som hade haft sådan befattning i mera än 30 år, men derunder icke gjort mer än en enda utmätning; denna gjorde han likväl så, att han fick betala en summa af icke mindre än 6,000 riksdaler. Det var nemligen, medan gamla konkurslagen gälde och gäldenären reste till domaren och sattes i konkurs. Kronofogden, som haft till biträde en länsman från ett annat härad inom fögderiet, hade på kontoret uppgjort hela utmätningen, emot hvilken anmärkning gjordes, med den påföljd att utmätningen ogillades. Den person, som biträdt fogden, kallades till vittne och han kunde icke påstå, att han sett en enda sak, som han varit med om att utmäta, och följden blef, att alltsammans ogillades och fogden dömdes att betala fordringsegarens förlust.

Det är i allmänhet länsmännen, som måste göra utmätningarne, och de måste följaktligen lägga sig vinn om att kunna utmätningslagarne. Under det att det föreslagna öfverflyttandet på länsmännen skulle vara en vinst både för dem och fogdarne, så skulle det blifva en stor lindring äfven för dem, som sluppe att såsom nu resa till kronofogdarnes hemvist i städer långt utom fögderiets område.

Det ser nästan ut, som om de, hvilka skrifvit denna lag, saknat all slags praktisk kännedom om, huru en utmätning går till på landet, ty annars skulle de icke hafva haft så svårt att gå in på denna åsigt.

Jag håller med Herr Philipsson i hans anmärkning mot redaktionen af mom. 2 i § 3; jag håller med Herr Bergius i hans reservation i afseende på hans yrkande, att länsmännen skola hafva samma rätt att göra utmätningar, som kronofogdarne; och jag håller ytterst med Herr Jöns Pehrsson i hans mellanmening i afseende på indrifning af kommunalutskylder. Ty om fogdarne skola hafva denna utmätning om hand, så komma sådana förrättningar att blifva högst kånbara för det stackars folket. Dessutom komma icke dessa fogdar att göra detta sjelfve, utan nödgas öfverlemna dessa förrättningar åt sina biträden, hvilka icke hafva någon lön, utan måste förtjena sina inkomster på

resor i och för verkställande af utmätningar, för hvilka de enligt ett kungligt prejudikat äro berättigade till ersättning.

Att man skulle kasta omkull hela denna lag, derföre att man insatte en sådan mellanmening, som skulle göra den föreliggande lagen fullt klar och tydlig, kan jag icke medgifva. Om förslaget återkommer från Utskottet, förändradt i den rigtningen, jag nu föreslagit, så tror jag nog, att det låter sammanjemka sig med Första Kammarens beslut, ty jag kan icke tro, att Första Kammaren icke skall gå in på denna lilla förändring.

På dessa grunder får jag yrka återremiss.

Herrar *Lars Ersson, Pehr Nilsson* i Vittjerf och *Sven Andersson* instämde med Herr Carl Anders Larsson.

Herr Svensén: Sådant detta lagförslag nu blifvit af Utskottet framlagdt, finner jag det icke vara af beskaffenhet, att genom antagandet af denna nya utsökningslag någon den ringaste lättnad vore för landsbygdens innevånare vunnin, utan kommo de i afseende på utsökningsväsendet att stå på samma punkt som förut. Jag kan derföre icke för min del förstå, hvartill allt det myckna arbetet på detta lagstiftningsområde skall tjena, om man icke vill beqväma sig till att åt landsbygden bereda åtminstone så mycken lättnad, som utan skada för någon rimligen kan medgifvas. Dessa mina anmärkningar afse egentligen, att jag anser, det man äfven hädanefter bör låta länsmännen vara utmätningsmän, om något genom antagande af den nya lagen skall kunna vinnas. Man har visserligen invändt, att, vid en blifvande omreglering af landsstatstjänsterna, länsmansinstitutionen tilläfsventyr kommer att indragas, och att det derföre icke vore lämpligt att nu stadga, att de skola vara utmätningsmän. Men om det är mig tillåtet att uttala min mening, så är den sådan, att det vore mycket bättre och mycket mera lämpligt att indraga kronofogdetjänsterna och bibehålla länsmännen; och jag tror äfven, att det just för den blifvande regleringen af landsstatstjänsterna skulle vara af vikt, att man i utsökningslagen hade uttryckligen stadgadt, att länsmännen skola qvarstå såsom utmätningsmän. Jag har redan från början inom Utskottet förfäktat denna mening och derföre äfven biträdt den af Herr Bergius i sådant syfte afgifna reservation; och då reservanten sjelf numera frånträdt densamma, tillåter jag mig anhänga om proposition på bifall till nämnda reservation, i hvad den afser 2 och 3 paragraferna. Om sedermera hans reservation i fråga om 55 paragrafen blir antagen, och man får rätt att äfven för åtskilliga andra slag af fordringar än dem, som äro grundade på auktionsinrop, genast erhålla utmätning, blefve det framför allt till synnerlig fördel, att äfven länsmännen voro utmätningsmän, då på åtskilliga orter, såsom t. ex. i Småland, man många gånger har mycket lång väg till kronofogden och det derföre är med mycket tidsutdrägt förenadt att vända sig till honom. Dessutom förutsättes ju i Herr Bergii reservation, att borgenären skulle ega valfrihet att vända sig till hvilkendera han ville, kronofogden eller länsmannen.

Man har äfven invändt, att man icke har någon säkerhet för de

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)

belopp, som af länsmanen uttagas. Men har man då så mycket större säkerhet hos kronofogden? Den uppbördsborgen, han ställer, belöper sig icke till högre belopp än 1,500 kronor; och det kunde man ju också stadga för länsmanen.

Jag ser således icke något hinder för, att äfven länsmanen blir utmättningsman; och yrkar, som sagdt, bifall till Herr Bergii reservation.

Herr Berg: Då det blifvit ifrågasatt att upptaga den af Herr Bergius gjorda reservation, enligt hvilken länsmän i allmänhet skulle i likhet med kronofogdar i första hand vara utmättningsmän, så ber jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att, ehuru jag i allmänhet icke vill bestrida, att en stor del länsmän besitta de egenskaper, som för ändamålet kunna vara erforderliga, detta likväl icke gerna kan antagas vara händelsen med *alla* länsmän och aldra minst med sådane, som tillfälligtvis få förordnande att sköta en länsmansbefattning. Då uti länsmännens kompetensvilkor icke ingår skyldigheten att hafva reda på allt hvad vid tillämpningen af en lag, sådan som den nu föreslagna, kan komma i fråga och ännu mindre torde kunna dem åläggas att likasom kronofogdarne ställa uppbördsborgen, så tror jag för min del, att det skulle vara förenadt med någon våda att nu på en gång genom lag göra alla nuvarande och framdeles möjligen tillförordnade länsmän till sjelfständiga utmättningsmän. Man säger visserligen, att kronofogden kan förordna dem dertill och att vanligtvis äfven så sker. Men dervid är att iakttaga, att länsmanen då handlar på kronofogdens ansvar och att, i fall det är fråga om en oerfaren länsman, det står kronofogden fritt antingen att icke lemna honom något uppdrag eller ock att gifva honom sådana instruktioner, att någon fara icke behöfver förefinnas för att uppdraget icke blir riktigt utfördt. En talare har nyss för oss omtalat en historia om en kronofogde, som misslyckades i en utmättningsförrättning. Jag skulle kunna framlägga åtskilliga andra berättelser äfven om länsmän, som misslyckats i sina utmättningsförrättningar, och om kronofogdar, som fått dyrt betala försummelser, som länsmännen låtit komma sig till last. Att fel kunna begås, ligger ju i hvarje menskelig institution. För min del tror jag emellertid, att man bör föredraga den utväg, som Utskottet i detta afseende anvisat, nemligen att Konungens Befallningshafvande må ega att, för den händelse en länsman befinnes innehafva de egenskaper, som erfordras för att på eget ansvar kunna sköta en utmättningsmannabefattning, förordna honom att antingen inom visst område eller för bestämdt fall i kronofogdes ställe vara utmättningsman. En fordringsägare kan då, der han så önskar, hos Konungens Befallningshafvande begära förordnande för en länsman att förrätta en viss utmätning. Detta anser jag vara den rätta medelvägen, och längre tror jag icke, att man i sina fordringar bör gå. Ty derigenom skulle man kanske äfventyra att få stå kvar på samma standpunkt som hittills och icke ens få den förbättring, som ligger i Utskottets förslag.

Hvad beträffar det af Herr Jöns Pehrsson väckta förslag om införande i denna lag af särskilda bestämmelser angående krono-, kom-

munal- och andra dylika utskylders indrifning, så vill jag visst icke ifrågasätta lämpligheten af de föreslagna bestämmelserna. Men, efter mitt förmenande, hafva, såsom jag förut nämnt, desamma sin rätta plats uti kommunallagarne och administrativa författningar, icke i en utskökningslag, och detta är skälet, hvarföre jag icke kan tillstyrka nämnda förslag. Ty intagas sådana bestämmelser uti utskökningslagen, borde äfven en mängd andra stadganden inrymmas i densamma, ehuru de dock hafva sin rätta plats på andra ställen.

Vidkommande åter den af Herr Philipsson gjorda anmärkning, skall jag be att få återopa hvad jag yttrade, då jag förra gången hade ordet, nemligen att, så vidt jag kunnat förstå, meningen med det af Utskottet föreslagna tillägg till 3 paragrafen visst icke är, att det skulle blifva regel, att i alla städer stadsfogdarne skulle få rätt att antaga utmätningsbiträde. Det var just med anledning af Hans Excellens Statsministerns yttrande i Första Kammaren vid remissen af Kongl. Maj:ts proposition, att stadsfogdarnes rätt att antaga dylika biträden borde inskränkas till Stockholm och möjligen en eller annan större stad, som gaf Utskottet anledning att endast medgifva denna rätt för de fall, då en stadsfogde icke ensam kunde upprätthålla sin befattning. I sådana fall skulle då Kongl. Maj:t ega att pröfva, huru vida antingen stadsfogden borde erhålla tillåtelse att förskaffa sig ett tillfälligt biträde, som på fogdens ansvar finge utföra vissa förrättningar, eller ock staden borde förses med ytterligare en stadsfogde. Så länge utskökningsmålen ej äro flera eller af annan beskaffenhet än att de kunna af en person ensam handläggas, och detta torde väl i de flesta landsortsstäder blifva förhållandet, får stadsfogden icke hos Kongl. Maj:t göra ansökning om rätt att antaga biträde. Det är dock ingalunda nödvändigt att minst två stadsfogdar skola finnas för att en dylik rätt må kunna honom medgifvas. Det heter i förslaget: "der utmätningsmannabefattningen anses icke kunna af en stadsfogde ensam fullgöras, må" etc. Deraf framgår ju att äfven i sådana städer, der icke mera än en stadsfogde finnes, denne, i fall han icke ensam för-
mår att upprätthålla sin befattning, utan att likväl tillsättande af ytterligare en sjelfständig fogde finnes nödigt, kan af Konungen erhålla tillåtelse att antaga sådant utmätningsbiträde, som i förslaget omnämnas. I de fall då flera stadsfogdar erfordras skall, enligt 2 paragrafen, Konungen bestämma deras antal och omfånget för hvarderas verksamhet, och på Konungens pröfning ankommer då huru vida och i hvad mån de må ega att i vissa fall begagna biträde.

Herr Jöns Pehrsson: Jag vill fästa deras uppmärksamhet, hvilka här yrkat återremiss af denna §, på det förhållande, att, fastän jag eljest för min del gerna skulle hafva instämt i ett sådant yrkande, jag nu emellertid befarar, att följden af en återremiss nu icke kan blifva någon annan än den, att Utskottet kommer att sända §:n åter till Kammaren med begäran att Kammaren måtte fatta beslut i frågan, och således vore dermed ingenting vunnet. Afsigten med en återremiss skulle väl vara att vinna bifall till min reservation, men jag tror, att något resultat alls icke derigenom skulle ernås.

*Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)*

Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)

Äfven ber jag att få erinra, att de af Herr Bergius och mig afgifna reservationer i afseende på denna 2:a § äro till alla delar öfverensstämmande i det afseende att i båda yrkas att länsmännen skola vara utmätningsmän, men dessutom har jag föreslagit en mellanmening, i fråga om uttagande af kommunalutskylder, och om nu Herr Bergii reservation bifalles, så kommer icke denna mellanmening in i lagen. Man har icke kunnat bestrida, icke ens ordföranden i Utskottet, att mitt förslag är riktigt till sin princip, och jag tror derföre det vore så godt, att min reservation blefve bifallen. Vi hafva derigenom uttalat vår allvarliga önskan, att i denna lag måtte innehållas stadganden angående uttagande af alla slag af skulder, och att icke något derom skall finnas i kommunallagarne; ty då blir det samma "sammelsurium" som förut; men största förtjensten hos det nu föreliggande förslaget är just den, att alla hithörande stadganden blifvit på ett ställe sammanförda. Jag hemställer derföre vördsamt och vänligt och allvarligt, att Kammaren måtte bifalla min reservation, och jag vågar äfven anhålla, att de Herrar, som eljest icke äro af samma tanke som jag, nu ville biträda det af mig framställda förslaget.

Herr Farup: Sedan Herr Bergius förklarat sig fråntråda sin reservation, uti hvilken jag instämt, hade jag icke ämnat begära ordet, om jag icke hade funnit mig uppkallad af det yttrande, som afgafs af Herr Sveusén och i hvilket han sade sig vilja återupptaga Herr Bergii reservation. Lika öfvertygad som jag inom Utskottet varit, att ett antagande af denna reservation skulle leda till ett godt ändamål och i alla afseenden skulle medföra många praktiska fördelar, för ådagaläggande hvaraf jag dock icke nu skall tillåta mig att upptaga Kammarens tid — lika visst befarar jag dock, att, om Kammaren nu skulle biträda denna reservation, framgången af hela lagförslaget kunde äfventyras och följaktligen något i den vägen icke vid denna riksdag vinnas. Detta är orsaken, hvarför jag icke nu kommer att rösta för Herr Svenséns förslag, utan för bifall till Utskottets förslag, sådant det nu föreligger.

Herr Carl And. Larsson: Jag finner nu efter noggrannare besinnande, att en återremiss endast skulle orsaka tidsutdrägt, hvarföre jag icke vidare håller på mitt yrkande.

Jag har egentligen begärt ordet för att svara den ärade representanten på stockholmsbänken. Han nämnde, att detta förslag nödvändigt skulle orsaka en ändring i kommunallagarne. Jag har icke uppfattat Herr Jöns Pehrssons mening vara den, att kommunalstyrelsernas ordförande skulle hädanefter, i olikhet mot hvad hittills egt rum, lemna sina restlängder till annan än kronofogden eller rätte utmätningsmannen inom orten, men att hans mening är att underexekutor skulle få begagna sig af sådana underordnade biträden som fjerdingmän för inkasseringar af dylika småsummor. En lindring i kostnaderna skulle deraf uppkomma, och så vidt jag uppfattat hans mening rätt i detta fall, fortfar jag att yrka bifall till hans redaktionsförändring af denna punkt. Jag erkänner också riktigt, att länsmän många

gångar gått origtigt till väga vid utmätningar och fått betala kalaset, men detta har merendels skett på tillskyndande af deras förmän.

*Angående
förslag till
sökningslag.
(Forts.)*

Herr Treffenberg: Då må hända en del af Kammarens ledamöter icke ega närmare kännedom om de stadganden, som för närvarande gälla rörande fjerdingmans skyldighet att biträda vid indrifning af krono- och kommunalutskylder, har jag trott det icke vara otjenligt att erinra derom, att, sedan Riksdagen år 1873 ingått till Kongl. Maj:t med underdånig begäran om närmare bestämmelser härutinnan, utkom i fjor en författning, som stadgade, att fjerdingman skulle vara skyldig att, då han derom anlitas, "lemna kronofogden biträde" vid indrifning af ifrågavarande utskylder. Så vidt jag nu förstår, är Herr Jöns Pehrssons mening den, att i stället för att, såsom förhållandet nu är, det beror på kronofogden att efter godtfinnande använda fjerdingmännen vid indrifning af dylika utskylder, hädanefter skulle såsom ovillkorlig regel stadgas, att, då indrifning af sådana utskylder ifrågakommer, fjerdingmannen skulle derom anlitas. Jag är för min del af den åsigt, som här af det särskilda Utskottets ordförande uttalats, att erforderliga stadganden i detta hänseende lämpligen böra intagas i en annan författning, men att det i alla händelser, om Kammaren öfver hufvud taget skulle finna skäl att fästa något afseende å det yrkande, som af Herr Jöns Pehrsson i hans reservation till 2 § blifvit framställt, likväl blifver nödvändigt att vidtaga någon förändring i den af Herr Jöns Pehrsson föreslagna redaktion af denna §. Det heter nemligen der i sista momentet: "Vid indrifning af resterande krono-, kommunal- samt andra dylika utskylder anlita utmätningsmannen på landet fjerdingmän eller, der kommunen inom sig utser särskild person för dylika utskylders indrifvande, denne person." Jag har sjelf varit i erfarenhet deraf, att det icke så sällan förekommer, att fast egendom kan komma att tagas i mät till gäldande af kronoutskylder, då nemligen dessa stigit till något större belopp och särskildt påminner jag mig ett sådant fall under det jag var landssekreterare i Vestmanlands län. Der fans en egendom, som under en följd af år kommit uti så kallade egendomsmånglares händer, hvilka den ene efter den andre innehade egendomen utan att någonsin betala utskylderna för densamma. Dessa utskylder uppgingo slutligen ända till betydligt belopp och egendomen måste tagas i mät. Nu föreställer jag mig, att det icke kan vara Herr Jöns Pehrssons mening, att i ett sådant grannliga fall kronofjerdingmannen skulle anlitas, utan förrättningen borde väl åligga den ordinarie utmätningsmannen. Detta skulle likväl lätt kunna hjälpas, om man insköte några ord i den punkt, som jag nyss uppläst, så att den komme att erhålla följande lydelse: "Vid indrifning af resterande krono-, kommunal- samt andra dylika utskylder, *derest icke till gäldande häraf utmätning af fast egendom ifrågakommer*, anlita utmätningsmannen på landet fjerdingmän eller, der kommunen inom sig utser särskild person för dylika utskylders indrifvande, denne person." Jag antager då att, om Kammaren beslöte sig för en sådan redaktion, skulle möjligen sedermera, vid en ifrågakommande samman-

Angående
förslag till
utskottslag.
(Forts.)

jemkning inom Utskottet, en sådan formulering kunna af Första Kam-maren bifallas, så vidt nemligen denna Kammare öfver hufvud taget anser, att bestämmelser om fjerdingsmäns biträde vid indrifning af krono- och kommunalutskylder borde hafva sin plats i sjelfva ut-sökningslagen. Att återremittera punkten går icke an, ty då få vi den samma, såsom flere talare före mig anmärkt, i samma skick tillbaka.

Herr Jöns Pehrsson: Jag ber om ursäkt att jag åter tager till ordet i denna fråga. Då jag förra gången hade ordet, nämnde jag, att jag ingalunda gjorde anspråk på att den redaktion af §:n, som jag har vågat föreslå, skulle blifva den gällande. Ut i den motion, som jag i detta ämne väckt, har jag äfven antydtt att, då tillgång icke finnes i lös egendom, detta sätt icke skulle kunna användas, ehuru jag icke i klämman intagit det. Jag är nemligen öfvertygad om att, i händelse §:n återkommer till Utskottet, densamma skall formuleras på sådant sätt, att den kan antagas.

Vidkommande det af Herr Treffenberg påpekade fallet att jemväl fast egendom kan komma i fråga att tagas i mät för kronoutsylder, är det tydligt, att jag icke menat, det fjerdingsmannen i detta fall skulle verkställa utmätningen. Men i öfrigt är jag viss om att §:n kommer att blifva så redigerad, att den kan antagas äfven med det förbehåll, Herr Treffenberg antydtt.

Herr Svensén: Då öfriga reservanter frångått sina i reservat-ionerna framställda förslag, så skall jag icke heller vidhålla mitt förra yrkande; men i olikhet med dem förenar jag mig i det förslag, som af Herrar Jöns Pehrsson och Treffenberg framstälts.

Herr Stråle: Då inom Utskottet den frågan först väcktes, huru-vida länsman skulle ovilkorligen vara utmätningsman, så syntes det mig till en början, som om ett stadgande i sådant syfte skulle lända till stora praktiska fördelar. Men då sedermera under diskussionen härom inom Utskottet upplystes, att en länsman icke har större lön än 700 kronor och således mindre inkomster än de fleste yrkesar-be-tare, och då man af en person med så ringa aflöning svårigen kan begära, att han skall ställa uppbördsborgen, ansåg jag det vara våd-ligt att ovilkorligt och utan någon den ringaste restriktion gifva läns-män rättighet att vara utmätningsmän. Jag ber att få fästa upp-märksamheten på att icke blott borgenären utan äfven gäldenären har rättighet att fordra skydd af lagen och att man mycket lätt kan tänka sig möjligheten af att gäldenären kommer att "sitta emellan". derigenom att en mindre lämplig person får verkställa utmätningen. Inom Utskottet upplystes äfven, att just till följd af länsmännens ringa aflöning antalet sökande till dessa befattningar är så begränsadt, att Konungens Befallningshafvande i flera län ofta varit nödsakade att förordna ynglingar, som knappast uppnått 21 års ålder, att före-stå dylika tjänster. Under sådana förhållanden kan de icke vara välbetänkt att gifva länsmän ovilkorlig befogenhet att vara utmät-

ningsmän. Jag tror derföre att Utskottet lyckats påfinna en lämplig medelväg, då detsamma låtit ankomma på Konungens Befallningshafvande att i hvarje särskildt fall tillse, huruvida tjenstemannen i fråga är så kvalificerad, att utmätningar kunna obetingadt honom anförtrös. Genom detta stadgande synes mig allan rättfärdighet vara uppfylld och landtbefolkningens billiga önskningar i detta afseende kunna lämpligast uppfyllas.

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Jag torde ytterligare få fästa uppmärksamheten på att Första Kammaren redan godkänt Utskottets förslag beträffande förevarande paragrafer; och jag vådjar till Herrar Carl Anders Larsson och Jöns Pehrsson samt till en hvar af Kammarens öfrige ledamöter, om det är antagligt, att Kongl. Maj:t skall bifalla en förändring i det af nyssnämnde herrar föreslagna syfte. Kan det vid sådant förhållande vara klokt att då, såsom jag vågar antaga, Utskottets förslag innebär en väsentlig förbättring, afstå derifrån derföre att man icke med ens kan få allt efter egen önskan. Det synes mig snarare ur praktisk synpunkt vara synnerligen oklokt att drifva sitt subjektiva tycke till röstöfvervigt för att riva sönder hvad som bjudes och hvad som verkligen är godt och nyttigt. Jag tror att Kammaren gör klokast, om den tager emot hvad den kan få, synnerligast som man bestämdt kan förutsätta att under närvarande förhållanden någon utsigt för bifall till ett så utsträckt förslag, som här framlagts, icke lärer förefinnas.

Jag hemställer om bifall till Utskottets förslag.

Herr Bergius: Jag vill ingalunda bestrida lämpligheten af det stadgande, som Herr Jöns Pehrsson föreslagit, men anhåller att få fästa uppmärksamheten på, att detsamma icke bör hafva sin plats i utsökningslagen utan i kommunallagarne och särskilda författningar. Med anledning af den framställning, som Herr Jöns Pehrsson härom gjorde inom Utskottet, beslöts ett tillägg till 15 paragrafen af Kongl. Maj:ts förslag till förordning om nya utsökningslagens införande (14 § i Utskottets förslag) af följande lydelse: "Ej heller skola nya lagens bestämmelser ega tillämpning i de fall, då utmätning utan dom eller utslag eger rum för utskylder, allmänna afgifter, expeditiöslösen, handtlangning vid laga skifte eller annat dylikt, utan gälle härom hvad redan är eller framdeles varder stadgad". Detta tillägg skedde, på det all tvetydighet skulle undvikas och på det man skulle i sjelfva lagen utmärka, att den nya utsökningslagen icke hade afseende på kommunalutskylder. Nu kommer ju för öfrigt den nya lagen icke att träda i kraft förr än den 1 Januari 1879; och derförinnan kan man ju hinna få dessa af Herr Jöns Pehrsson föreslagna bestämmelser antagna samt införda på den plats inom lagstiftningen dit de verkligen höra.

Öfverläggningen förklarades slutad. Herr Talmannen upptog först de yrkanden, som blifvit gjorda beträffande § 2, samt gaf, enligt dem, propositioner så väl på bifall till Utskottets förslag som jemväl på afslag derå och bifall i stället till den i Herr Jöns Pehrssons reservation föreslagna lydelse för nämnda §. Den förra af dessa propositioner

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

fann Herr Talmannen vara med öfvervägande ja besvarad; men som votering begärdes, skedde uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner § 2 i det Förslag till Utsökningslag, som Särskilda Utskottet framställt i utlåtandet N:o 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren godkänt det förslag till lydelse af ifrågavarande §, som Herr Jöns Pehrsson i sin vid utlåtandet fogade reservation framställt.

Omröstningen företogs och utföll med 83 ja mot 57 nej; i följd hvaraf Kammaren beslutit enligt japropositionen.

Sedan derefter propositioner gifvits på de yrkanden, som förekommit rörande § 3, blef det förslag till lydelse af samma §, som Utskottet framställt, oförändradt godkänt.

Slutligen godkändes äfven § 4, sådan densamma blifvit af Utskottet föreslagen.

Herr Talmannen aflägsnade sig nu, och Herr vice Talmannen öfvertog ledningen af Kammarens förhandlingar, hvarefter föredragning skedde af

§ 5,

som godkändes.

För § 6 hade Utskottet föreslagit denna lydelse:

“Utmättningsman må ej taga befattning med mål, hvori han jäfvig är. Dessa äro mot honom laga jäf: om han är med part uti den skyldskap eller det svågerlag, som i 13 kap. 1 § Rättegångsbalken om jäf mot domare sägs; eller om han eller någon, som med honom sålunda i skyldskap eller svågerlag är, eger i målet del eller eljest kan af förrättningen vänta synnerlig nytta eller skada; eller om han är parts vederdeloman eller uppenbare ovän. Har utmättningsman å tjenstens vägnar, rättegång mot någondera parten, eller söker part, sedan målet anhängigt är, sak med utmättningsmannen eller tillfogar honom något med ord eller gerning i uppsåt att honom dermed jäfvig göra, det skall ej för jäf räknas. Förekommer jäf emot kronfogde eller stadsfogde, anmäle han det genast hos öfverexekutor, som, der jäfvet prof-

vas lagligt, förordnar annan utmättningsman i den jäfvides ställe. Öfver beslut, som i jäfsfrågan gifves af öfverexekutorn, må klagan ej föras“.

Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)

Angående detta förslag yttrade

Herr Philipsson: Äfven här tager jag mig friheten fästa Herrarnes uppmärksamhet på en efter mitt förmenande befintlig otydlighet uti §:ns redaktion. Sedan jäfven mot utmättningsmannen blifvit uppräknade, heter det nemligen i slutet af §:n: "Förekommer jäf mot kronofogde eller stadsfogde, anmäla han det genast hos öfverexekutor, som der jäfvet pröfvas lagligt, förordnar annan utmättningsman i den jäfvides ställe. Öfver beslut, som i jäfsfrågan gifves af öfverexekutorn, må klagan ej föras". Uttrycket: "*förekommer* jäf emot kronofogde eller stadsfogde", anser jag för min del tvetydigt, enär detta uttryck kan tillämpas så väl på *det* förhållandet att stadsfogde eller kronofogde själf finner sig vara jäfvig, som ock på *det* fall, att part mot någon af dem anmäler jäf eller, rättare sagdt, *gör* jäf, såsom det heter i 17 kap. 8 § Rättegångsbalken. Således, om man *gör* jäf mot utmättningsmannen, är frågan den, om, enligt paragrafens ordalydelse, han, utan att ingå i pröfning om jäfvet är lagligen grundadt eller icke, genast skall afbryta förrättningen och anmäla förhållandet hos öfverexekutor, eller om utmättningsmannen, endast i det fall att han finner jäfvet lagligt, skall vidtaga denna åtgärd? Svaret på denna fråga anser jag icke tydligen framgå ur paragrafens ordalydelse. Då jag nu anser, att en utmättningsförrättning icke bör inställas endast derföre, att en part framställer en jäfsanmärkning, huru obefogad den än må vara, så tror jag, att paragrafens innehåll bör göras så tydligt, att någon tvekan icke kan uppstå vid dess tillämpning, och tager mig derföre friheten hemställa att i stället för orden: "Förekommer jäf emot kronofogde eller stadsfogde" etc. måtte insättas orden: "Finner kronofogde eller stadsfogde sig jäfvig, anmäla" etc. Derigenom skulle hvarje ovisshet undanröjas, men om paragrafen antages sådan den nu lyder, kan den i tillämpningen komma att försätta utmättningsmannen i tvifvelsmål, huruvida han alltid bör i händelse af jäfsanmärkning afbryta förrättningen eller icke. Detta yrkande gör jag så mycket heldre som i lag förekommer ett annat fall då den, som verkställer en allmän förrättning, får själf pröfva de jäf som göras. Detta fall omnämnes i § 32 mom. 3 af gällande skiftesstadga, samt angår "andra landtmäteriförrättningar än laga skifte". Jag hemställer således om bifall till paragrafen med den af mig här ofvan föreslagna redaktionsförändring.

Herr Berg: Med anledning af den siste talarens anförande ber jag få erinra att, då ifrågavarande paragraf börjar med orden: "Dessa äro mot honom" — nemligen utmättningsmannen — "laga jäf om han är med part" etc., synas de efter det dessa jäf uppräknats, i paragrafens senare punkt förekommande orden: "*Förekommer jäf emot kronofogde eller stadsfogde*", icke gerna kunna gifva anledning till missförstånd. Uppenbart är nemligen att jäf icke *förekommer* om de förhållanden

Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)

som äro såsom *verkliga* jäf i paragrafen uppräknade, *icke* förefinnas, d. v. s. om utnättningsmannen icke står i sådant förhållande till en part, som omnämnas i paragrafen sförre moment. En af endera parten framsteld, obestyrt jäfsanmärkning lærer ju icke kunna betraktas såsom jäf. Den ärade talaren har till stöd för sin åsigt om nödvändigheten af ett annat stadgande åberopat skiftesstadgan, deri säges, att anmälan om framsteldt jäf skall hos Konungens Befallningshafvande ske, äfven om jäfvet icke är lagligen grundadt. Ja, detta är fullt riktigt, men ett sådant stadgande har i förevarande fall icke ansetts lämpligt, och man har här begagnat just samma uttryck, som skiftesstadgan använder, då fråga är om jäf som anses styrkt. I skiftesstadgan heter det nemligen: "Anmäles jäf emot landtmätaren och finner landtmätaren och gode männen det vara lagligen grundadt, upphöre förrättningen och landtmätaren gifve förhållandet till kända hos Konungens Befallningshafvande, som annan landtmätare förordnar. *Förekommer dylikt jäf mot god man* kalle landtmätaren annan god man i dess ställe". Detta uttryck: "Förekommer jäf" kan här icke afse blotta jäfsanmärkningar, utan jäf som finnas lagligen grundade, så mycket hellre, som i nästa punkt förekommer följande: "Anse åter landtmätaren och gode männen det anmälda jäfvet icke vara lagligen grundadt, då skall" etc. Jag tror således att just af den utaf talaren åberopade skiftesstadgan klart framgår, att der likasom här uttrycket "Förekommer *jäf*" måste anses åsyfta ett lagligen grundadt och icke endast ett anmäldt jäf. Jag tror således icke, att uttrycket, som äfven på flera andra ställen förekommer, är tvetydigt, och får för min del derföre hemställa, att §:n måtte oförändrad antagas.

Herr Philipsson: Jag ber att få fullfölja den af talaren på stockholmsbanken började uppläsningen af 32 § i skiftesstadgan. I momentet näst efter det af denne talare citerade står nemligen: "Anse åter landtmätaren och gode männen det anmälda jäfvet icke vara lagligen grundadt, då skall, när laga skifte är i fråga, landtmätaren, om någon delegare sådant yrkar, protokollet deröfver genast utskrifva och till ordföranden i egodelningsrätten insända". Det är således i fråga om laga skifte uttryckligen stadgad, att landtmätaren och gode männen icke hafva rätt att ogilla jäfsanmärkningar. Då nu här talas om, att "jäf förekommer", tror jag alltså, att lätt den slutsatsen kunde dragas, att dermed endast menades, att en jäfsanmärkning framställdes. Godkänner emellertid Kammaren redaktionen oförändrad, sådan den nu är, har åtminstone genom denna diskussion vunnits den upplysning, att det Särskilda Utskottet icke delar denna uppfattning. Då detta kunde anses innefatta en autentisk lagförklaring, synes det som jag dermed kunde låta mig nöja; men som ordalydelsen, enligt min tanke, icke lemnar stöd åt den af Utskottets ärade ordförande uttryckta meningen, vidhåller jag mitt förut gjorda yrkande.

Vidare anfördes icke. Kammaren godkände den lydelse af ifrågasvarande paragraf, som af Utskottet blifvit föreslagen.

§§ 7—9.

Blefvo jemväl godkända.

§ 10.

Denna § var i Utskottets förslag så lydande:

“Öfverexekutor åligger att noga tillse, huru de utmätningsmän, som under honom lyda, förrätta hvad dem enligt lag åligger eller eljest i tjensten betrott varder. Finner öfverexekutor vid granskning af insända dagboksutdrag eller annorledes, att utmätningsman underlåtit åtgärd, som till bevarande af parts rätt och säkerhet föreskrifven är, eller eljest sin pligt eftersatt, ege öfverexekutor, ändå att part ej förer klagan, döma den felande till böter högst femhundra kronor eller mistning af tjenst på högst tre månaders tid. Anses felet kunna medföra svårare straff, eller erfordras utredning vid domstol, varde målet dit förvisadt; och ege öfverexekutor att emellertid skilja den felaktige från tjenstens utföfning, när skäl dertill äro“.

Sedan paragrafen blifvit uppläst, anförde

Herr Lundberg: Uti nu föredragna § stadgas: “Finner öfverexekutor vid granskning af insända dagboksutdrag eller annorledes, att utmätningsman underlåtit åtgärd, som till bevarande af parts rätt och säkerhet föreskrifven är, eller eljest sin pligt eftersatt, *ege öfverexekutor, ändå att part ej förer klagan, döma den felande till böter* högst femhundra kronor eller mistning af tjenst på högst tre månaders tid“. Hvad sålunda föreslagits öfverensstämmer icke med den grundsatsen, att i allmänhet vid fråga om ansvar för förbrytelse personen bör dömas vid domstol med iakttagande af behörig rättegångsordning, och utgör äfven ett undantag från den regeln att, “der ingen åklagare är, finnes ingen domare“. Visserligen innehåller 1 kap. 7 § Utsökningsbalken att, om “de, som af Konungens Befallningshafvande i bud och ärende brukas, öfverskrida, af sjelftagen myndighet, eller eftersätta det, som dem i hvarje mål befallt är, eller för våld och vinning någon sak lindra; ege då Konungens Befallningshafvande makt, att dem med ord och varning näpsa, eller i böter af dem taga två eller tre månaders lön“. Men genom 10 kap. 27 § Rättegångsbalken är stadgadt och fortfarande gällande: “Vill någon å landet söka kronofogde, länsman eller uppbördsman, för det de gjort honom orätt, i hvarjehanda utmätning, uppbörd, eller med egenvillig pålaga, olikhet i skjuts och gärd; eller att de pant olagligen sålt, med mera dylikt; då må han det göra i häradsrätten å den ort, der brottet skett, eller der han bor, som klagar. I staden skall rådstufvurätt dessa mål upptaga“; och sedan genom 25 kap. i strafflagen meddelats ansvarsbestämmelser för embets- och tjenstemäns förbrytelser i allmänhet, vare sig de skett uppsåtligen eller genom försummelse eller af oförstånd, samt derjemte uti 3 § af förordningen om nya strafflagens införande blifvit förklarat, att alla i andre än Missgernings- och Straffbalkarna af 1734 års

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

lag "gifna straffbestämmelser för brott, å hvilka i nya lagen straff satta äro, genom denna lag upphäfdes", förestälde jag mig, att stadgandet i 1 kap. 7 § Utsökningsbalken egentligen kunde anses hafva upphört att gälla, och att, om så icke vore förhållandet, likväl icke kunde vara skäl att vid antagandet af en ny utsökningslag upprepa ett dylikt stadgande, helst derigenom, när det icke är meningen att ändring göres i 10 kap. 27 § Rättegångsbalken, kunde inträffa att samtidigt dermed, att Konungens Befallningshafvande funne skäligt fälla en utmätningsman till böter, den, hvilkens rätt synts vara förnärmad, eller ock hans vederpart skulle kunna anse sig befogad mot utmätningsmannen vid domstol anhängiggöra talan om ansvar och ersättning. Jag hemställer om detta vore lämpligt, och huruvida i sådant fall Konungens Befallningshafvandes eller domstolens utslag skulle blifva gällande. Det torde därför icke vara riktigt att godkänna föreslagna stadgande, särdeles då det innehåller annat, än 1 kap. 7 § Utsökningsbalken, som väl kan sägas hafva egentligen afsett trots mot Konungens Befallningshafvande, och kunde ega så mycket mer giltighet, som i 3 kap. 3 § Utsökningsbalken bestämmes, att, om Konungens "Befallningshafvande utan skälig orsak dröjer att ställa domen i fullbordan, svare för all skada, som deraf tima kan"; men då icke upptagits i nya utsökningslagen en dylik bestämmelse, lär ej heller deraf kunna hemtas stöd för att, på sätt är föreslaget, åt Konungens Befallningshafvande eller öfverexekutor öfverlemna att utan någon åklagan summariskt ådöma utmätningsman ansvar. Deremot tror jag borde böra medgifvas öfverexekutor att förelägga vite för en utmätningsman, som icke fullgjort sin pligt, och förordna om åtal. På det att hvad jag anmärkt måtte kunna af Utskottet tagas i öfvervägande, hade varit önskligt, att §:n dit återremitterats; men då sådant, sedan den af Första Kammaren gillats, vore ändamålslost, vågar jag hemställa, huruvida icke åt §:n kunde gifvas följande lydelse:

"Öfverexekutor åligger att noga tillse, huru de utmätningsmän, som under honom lyda, förrätta hvad dem enligt lag åligger eller eljest i tjensten betrodrt varder. Finner öfverexekutor vid granskning af insända dagboksutdrag eller annorledes att utmätningsman underlåtit åtgärd, som till bevarande af parts rätt och säkerhet föreskrifven är, eller eljest sin pligt eftersatt, ege öfverexekutor att för fullgörande deraf, ändå att part ej förer klagan, förelägga utmätningsman vite och, om felet anses böra medföra straff, förordna om åtal vid domstol, äfvensom att emellertid skilja den felaktige från tjenstens utföring, när skäl dertill äro".

Jag tror, att just, då man vill tillerkänna utmätningsman större myndighet, man icke bör meddela ett stadgande, på grund hvaraf han godtyckligt kunde bötfällas utan iakttagande af rättegångsordning, och hvarigenom nog aktningen för honom kunde komma att minskas samt efter min öfvertygelse icke skulle befordra det allmännas eller de enskildes fördel; och då derjemte enskild persons rätt kan förnärmas derigenom, att bötfällning i detta fall kunde komma att hos Konungens Befallningshafvande ske utan att den enskilde blifvit dervid i tillfälle att bevaka den talan, honom i frågan

borde tillkomma, tror jag, att stadgandet äfven i detta afseende icke kan anses vara riktigt.

Jag vågar derföre hemställa, huruvida icke i händelse den åsigt jag yttrat, vunne hufvudsakligt gillande, det af mig framställda förslag till paragrafens lydelse kunde af Andra Kammaren nu antagas, enär i så fall det blefve Utskottet öppet, att vid sammanjemkning af Kammarnes olika beslut göra den redaktionsförändring, som Utskottet vid frågans närmare öfvervägande kunde finna lämplig.

*Angående
förslag till
utskottningslag.
(Forts.)*

Herr Bergius: 10 kap. 26 § Rätttegångsbalken stadgar: "de mål, som den allmänna hushållningen i riket, kronans hvarjehanda in-gälder, så ock de, som någons embete och tjänst, högre eller ringare, och fel deri röra, pröfves och dömes af dem, som Konungen vård och inseende deröfver betrott hafver, efter ty, som i särskilda stadgar derom sägs". Och då nu öfverexekutor är förman för de inom hans tjensteområde anställde utmätningsmän, och har att vaka öfver, att de fullgöra sina tjensteåligganden, så synes af det citerade stadgandet följa öfverexekutors befogenhet att fälla en underlydande till ansvar för tjensteförseelse, då de icke äro af svårare art. Den bestämmelse, som i förevarande § föreslås, öfverensstämmer också hufvudsakligen med stadgandet i instruktionen för landshöfdingarne i riket; och för min del tror jag det vara lämpligt, att straff för sådana mindre för-seelser, som dem, hvarom här är fråga, må kunna genast ådömas af öfverexekutor, utan anlitande af den omständliga proceduren vid dom stol. Jag hemställer derföre om bifall till Utskottets förslag.

Herr Stråle: Instämmande i den siste talarens yttrande, vill jag endast med anledning af de af den förste talaren hysta betänkligheter mot denna § be att få upplysa, att §:n är i Utskottets förslag oförändrad sådan, den blifvit framlagd af nya lagberedningen, godkänd af Högsta domstolen, föreslagen i Kongl. Maj:ts proposition och bifallen af Första Kammaren, vid hvilket förhållande §:n torde böra bifallas sådan den är, hvarom jag tillåter mig framställa yrkande.

Öfverläggningen var härmed slutad. Efter det Herr vice Tal-mannen gifvit propositioner på de meningar som förekommit, god-kände Kammaren Utskottets förslag till lydelse af förevarande § oför-ändradt.

§ 11 äfvensom *Första kapitlets öfverskrift.*

Godkändes.

§ 12 hade följande lydelse:

"För *fordran*, som är till *betalning förfallen* och grundar sig å skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis, må man söka gäldenären hos öfverexekutor i den ort, der gäldenären har sitt bo och hemvist eller någon tid sig uppehåller. Den ingenstädes eger stadigt hemvist, sökes der han finnes, eller, om han utrikes är, der han inom

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

riket senast var boende. Är gäldenären utländsk man eller grundas fordran å löpande förskrifning, må gäldenären sökas hvar han träffas“.

Rörande denna § afgåfvos yttranden af

Grefve Sparre: Otvifvelaktigt befinna vi oss här vid en af denna lags viktigaste paragrafer, och jag kan således icke underlåta att, ehuru jag i allmänhet icke tänker besvara Kammaren med vidlyftiga yttranden i denna lagfråga, derom uttala min mening.

Till en början anser jag ett väsentligt fel vara begånget med redigeringen af denna §, hvars ändamål är att bestämma forum i lagsökningsmål, det nemligen att deri insatts följande strof: »fordran, som är till betalning förfallen och grundar sig å skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis». I hvarje väl redigerad lag brukar nemligen gälla såsom regel att hvarje § skall handla om *en* sak; och att, då det icke lärer kunna bestridas, att denna §:s ändamål är att bestämma forum i dessa mål, d. v. s. *hvar* en person skall sökas i ett skuldfordringsmål, deri inblanda att fordringen skall »grunda sig på skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis» är således, i fråga om redaktionen, bestämdt origtigt.

Men efter min uppfattning är §:n äfven i sak oriktig. Jag nämnde, då jag förra gången vid behandlingen af förslaget första § hade ordet, hvilken ofantligt stor siffra lagsökningsmålen intaga i de statistiska uppgifterna angående rättegångsväsendet, huruledes utan tvifvel det största antalet mål är lagsökningsmål hos Konungens befallningshafvande, och att dessa mål äro 25% flere än alla andra tvistemål inom landet och 14 gånger så många som skuldfordringsmålen vid domstolarne.

De af mig anmärkta orden i denna § afse nu detsamma som i § 14 ännu tydligare stadgas, nemligen införandet af den princip att inga andra skuldfordringsmål skola anhängiggöras hos Konungens Befallningshafvande än sådana der skriftligt fordringsbevis finnes, och senare mom. af sistnämnda § innehåller, att, om öfverexekutor finner den åberopade handlingen icke innefatta bevis om fordran, skall han *ej* ens upptaga målet till pröfning. Jag yttrade förra gången jag hade ordet, att våra rätts-institutioner i många afseenden äro så goda och utvägarne att vinna rättvisa så enkla, att just till följd deraf det är lätt begripligt att folket sjelft i allmänhet kunnat utföra sina rättsangelägenheter. Den alra enklaste utväg i afseende å utbekommande af skuldfordran hos en annan, är att lagsöka honom hos Konungens Befallningshafvande. Vi känna mycket väl, att en stor del menniskor äro så beskaffade att de af en viss tröghet icke gerna betala sina skulder förr än de blifvit påstötta. En lagsökningshandling påtecknad kommunikationsresolution kostar i allmänhet icke mer än 75 öre. Att delgifva gäldenären en sådan är vanligen det enklaste och lämpligaste sättet att mana honom till att betala sin skuld. Uti senaste tider har i andra länder genom stora reformatoriska åtgärder kommit till stånd ungefär samma förfaringssätt i detta afseende, som vi under långliga tider redan haft. Såsom herrarne finna så väl af lagbe-

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

redningens förslag som af Utskottets betänkande, har man också talat om att hos oss söka införa det tyska maningsförfarandet, som är un-
gefär detsamma som vår lagsökning. Om jag nu beröfvar en fordrings-
egare rättigheten att hos Konungens Befallningshafvande begära lag-
sökning, derföre att han icke har *skriftligt* fordringsbevis, så skall
i de allra flesta fall fordringsegaren icke kunna göra sin rätt gällande.
Det kan nemligen inträffa mångfaldiga tillfällen, då jag icke kan få
ett sådant bevis. Jag antager t. ex. att jag träffar en person i en
jernvägskupé, vi göra upp en liten affär, vi öfverenskomma att mot
kontant betalning jag skickar honom några tunnor spannmål; jag an-
tager anbudet, men jag kan icke få honom att lemna något skriftligt
bevis på min fordran; ty somliga menniskor är så tröga i detta fall
och skola blifva det ännu mer om detta förslag blifver lag. I sådant
fall säga de nemligen: jag har icke gifvit något skriftligt fordrings-
bevis och behöfver således icke vara rädd att blifva lagsökt. Då
måste jag instämma honom till domstol och proceduren der torde
kräfva ett år. Det skall således, enligt min tanke, blifva ytterst fre-
stande för gäldenär, som vill sudda, att i det längsta söka undan-
draga sig infriandet af sin skuld, då han finner att han icke kan
blottställas för en hastigare exekution.

Nu är förhållandet att af det ofantligt stora antal skuldfordrings-
mål, som anhängiggöras hos Konungeus Befallningshafvande, öfver hälft-
en och närmare två tredjedelar icke vidare fullföljas, derföre att,
sedan jag ingifvit lagsökningshandlingen och fått kommunikations-
resolution derå, gäldenären, som har 14 dagars anstånd på sig för
att inkomma med förklaringar, vanligen under tiden gör upp sin skuld
till fordringsegaren. Detta är väl det allra enklaste, billigaste och
beqvämaste sätt att anhängiggöra ett fordringsanspråk, som jag kan
tänka mig. Som sagdt: jag inlemnar en lagsökning hos Konungens
Befallningshafvande, som derå mot 75 öres afgift meddelar kommuni-
kationsresolution, vidare afgå handlingarne till fjerdingsman, som mot
en ringa kostnad delgifver dem åt gäldenären, som på detta sätt fått
en påstötning, det enda, som vanligen behöfves för att bringa honom
till betalning, åtminstone i två fall af tre. Nu frågar jag: kan man
väl anföra något giltigt skäl för att borttaga ett så lämpligt, så be-
qvämt och så billigt sätt att lagsöka en gäldenär?

Jag vet ganska väl, att bland jurister har uppstått en sådan
åsigt att detta förfaringssätt vore origtigt. Man skall icke få anhän-
giggöra en sak hos Konungens befallningshafvande annat än på grund
af klara bevis. Detta är fullkomligt sannt i så motto, att Konungens
Befallningshafvande icke skall låta verkställa exekutionen och gilla
påståendet, så vidt jäf anføres. Men, såsom jag redan haft äran nämna,
påståendet bestrides i allmänhet icke. Gäldenären förklarar sig oftast
villig att betala. Han vill undvika process och det behöfs blott denna
anmaning för att få honom att betala. Då frågar jag, hvarföre detta
skulle tagas bort och hvarföre man skulle beröfva allmänheten den
enkla utväg, man nu eger att genom en så beskaffad påstötning få
sin fordran godtgjord. Man säger att lagsökning icke bör ifråga-
komma, om bevis icke finnas, men — mine herrar — domstolen ne-

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

kar ingen människa att uttaga stämning. Stämningen är blott inledningen till rättegång och den ansökning, man inlemnar till Konungens Befallningshafvande är presist detsamma som stämning. Det är blott inledning till en lagsökning emot gäldenären, som sedermera kan i fall af behof fullföljas. Nu heter det i rättegångsväg: stämning får ej vägras. Om någon begär stämning, så kan domstolen icke neka. Då frågar jag, hvarföre Konungens Befallningshafvande skulle neka att mottaga en ansökning af ifrågavarande slag. Det finnes icke ringaste skäl att neka en åtgärd, som är beqväm och icke medför kostnad.

Jag uttalar i detta afseende icke endast min enskilda mening, ty om Herrarne behagade taga kännedom om lagberedningens egen motivering och assessor Örboms särskilda yttrande, (pag. 207 uti nya lagberedningens förslag till utsökningslag), skola Herrarne finna samma åsigt uttalad. Reservanten anför bland annat följande: »Alla de skuldfordringsmål, hvilka icke kunna hänföras under någondera af de nu nämnda kategorierna, måste således instämmas till domstol. Äfven om gäldenären aldrig haft för afsigt att bestrida krafvet, kan borgenären ej utan stämning förskaffa sig exekution. Utsigten för honom att vinna sin sak vid domstol måste dessutom, i saknad af skriftlig bevisning, oftast vara ganska ringa. Åtminstone kan han ej i dylikt fall uppnå sitt mål genom treskodom, ty, enligt otvetydiga föreskrifter i 12 kap. 3 § Rättegångsbalken, måste sådan dom vara grundad på företedd bevisning och detta lagrum medgifver ej ur någon synpunkt den tolkning, att svarandens uteblifvande må anses innebära ett godkännande af käromålet. Om underrätterna förfarit i strid häremot, har sådant, såsom man numera allmänt erkänner, varit fullkomligt olagligt.» Han fortsätter vidare: »Efter förslaget antagande skulle det således blifva ännu sämre bestäldt än dessförrinnan med alla dessa mindre fordringar, hvilka, enligt hvad erfarenheten utvisar, af de mest olika anledningar under den allmänna samfärdseln uppkomma och hvilka, grundade på inbördes förtroende, icke rimligen kunna genast iklädas formen af skriftliga utmätningsgilda förskrifningar». Längre fram yttrar han vidare: »Utan tvifvel är det således ett verkligt samhällsbehof, som framkallat ofvan anmärkta, i lag ej grundade förfarande vid våra exekutionssäten: att genom tredskodom till betalning fastställa kraf, äfven om de ej äro genom skriftlig bevisning styrkta.»

Vid granskning af lagberedningens förslag inom högsta domstolen hafva 4 bland justitieråden gjort anmärkningar i detta afseende. Justitieråden Södergren och friherre Leuhusen, förenade sig i ett anförande, hvori bland annat yttras följande:

»I praktiskt hänseende förekomme väl, att genom denna lag jemte den till samtidigt utfärdande föreslagna förordningen om nya utsökningslagens införande, enligt hvilken senare skulle, med vissa angifna undantag, upphävas utsökningsbalken i den å 1734 års riksdag antagna lag, tillika med alla de särskilda stadganden, som utgöra förklaring eller ändring af hvad sagde balk innehåller eller tillägg deri, komme en stark, man kunde säga en högst genomgripande bryt-

ning att göras uti den i frågor om handräckningsärenden långt vidsträcktare verksamhet af länsstyrelserna i riket, som, i anseende till den varande anordningen af domstolarnes arbetstid och af rättegångsväsendet, genom det praktiska behovet af skydsammare handräckning manats fram med en nog fri, men af lagstiftande makten utan tvifvel bemärkt och ändock med fördragsamhet sedd tydning af länsstyrelsernas i Utsökningsbalken stadgade myndighet och sålunda utbildadt sig till en långvarig häfd, en allmännare landssed, ett *jus consuetudinarium*, som kunde ega anspråk på lagstiftarens synnerliga uppmärksamhet, då han har omsorgen att inrätta lagarne efter landets *verkliga behof*.”

Justitieråden Huss och von Segebaden, hvilka enat sig om samma mening, anmärkte följande:

”Det kan ej nekas att afskaffandet af den väl icke på stadgandena i Utsökningsbalken af 1734 års lag grundade, men dock sedan länge häfdvunna praxis, enligt hvilken handräckning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande meddelas för uttagande äfven af sådana fordringar, för hvilkas verklighet intet skriftligt fordringsbevis kunnat åberopas, kommer att efterlemnna en betänklig lucka i vårt utsökningsväsen, när för utbekommande genom den exekutiva maktens åtgärd af betalning för dessa fordringar, de må uppgå till huru ringa belopp som helst, borgenären, sedan denna lag trädt i kraft, ej finge annan utväg, än att underkasta sig de långsamma och tunga formerna af en vanlig rättegång.”

Alla dessa fyra ledamöter i Högsta domstolen hafva således den åsigten, att, om ett så beskaffadt stadgande, hvarom här är fråga, skulle införas, så borde åtminstone samtidigt införas en sådan ändring i rättegångsordningen, som förenklar processen i fråga om mindre skuldfordringsmål. Om man icke vidtager dylika åtgärder, är jag på grund af den erfarenhet, jag eger i saken, fullkomligt öfvertygad, att stora olägenheter skola uppstå för alla dem, som ligga i affärer, utan att hafva skriftliga bestämda fordringsbevis och — mine Herrar — i vårt land äro affärerna i allmänhet ställda på förtroende. Hos oss uppgöras ganska betydliga affärer, utan att man har skriftliga fordringsbevis och åtminstone för närvarande kunna vi, mindre än något annat land, undvara det nu hos oss brukliga förfaringsättet. Då så är förhållandet och vi tillika finna att i andra länder der skriftliga uppgörelser äro mycket mera vanliga än här, man likväl funnit sig nödsakade att införa just den tyska positiva lagstiftning, hvarom man talat, skulle det då vara lämpligt att i Sverige, der i allmänhet affärerna är ställda på förtroende, borttaga den enkla åtgärd, som är till den grad allmänt begagnad, att 14 gånger flera skuldfordringsmål anhängiggöras hos Konungens Befallningshafvande än hos domstolarne. Skulle Herrarne vilja att alla dessa rättssökanden blefvo nödsakade underkasta sig alla de med en rättegång förenade olägenheter. Det vore i min tanke det största misstag, lagstiftaren kunde begå, så vida icke samtidigt beslutas förenkling af rättegångsordningen med afseende å behandlingen af skuldfordringsmål. Icke blott i Tyskland, utan jemväl i våra närmaste grannländer, har man på senare tiden, just derföre att man icke har vårt enkla förfarande i exekutionsväg, varit nödsakad att vidtaga nya

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

anordningar för att underlätta indrifning af fordringar. I Danmark handläggas dylika mindre mål af den så kallade politirätten. I Norge har man infört förlikningsdomstolar och — märk mine Herrar! — till och med gifvit dem rättighet att döma i mindre skuldfordringsmål just för att kunna erhålla en lättare exekution. Jag frågar om vid sådant förhållande och utan att vidtaga de förenklingar i rättegångsordningen, på hvilkas behöflighet ofvanbemälde fyra Justitieråd fästat uppmärksamhet, det kan vara lämpligt att just nu vidtaga en så radikal förändring som här är ifrågasatt.

Jag bör nämna, mine Herrar, att jag sjelf, då jag, efter att flera år hafva varit ledamot i hofrätt, tillträdde det landshöfdinge-embete jag nu innehar, kom dit, fullkomligt inspirerad af samma grundsats, som här uttalas, nemligen att Konungens Befallningshafvade icke får döma i utsökningsmål annat än på klara bevis. Jag försökte såsom sagdt, att göra denna åsigt gällande, men fann snart, att dess tillämpning medförde så stora olägenheter för befolkningen, att jag måste afstå ifrån densamma samt acceptera den mening, som förut in praxi gjort sig gällande. Och, som Herrarne veta, är jag icke den som ger sig i första hugget. Jag tillåter mig äfven nämna, det jag är landshöfding i ett län, hvarest det största antalet lagsökningärenden förekommer, samt att jag der hedras med så mycket förtroende, att det icke finnes något missförhållande eller något som kan gifva anledning till klagomål, som icke meddelas mig. Har en person något att klaga öfver, så kommer han vanligtvis till mig. Men under min sålunda ganska rika erfarenhet i detta fall har jag icke någonsin försport missnöje öfver kommunikationsresolutionerna. Ehuru ovillig eller trög en och annan är att punktligt betala ett kraf, så nekar man nästan aldrig att betala sedan lagsökningen blifvit kommunicerad. Har gäldenären någon invändning att göra, så gör han det, och är saken då tvistig, så öfverlemnas den till domstol. Men hvad ondt ligger det väl deri, att man hos Konungens Befallningshafvande får *anhängiggöra* en sak och att samma myndighet, i fall gäldenären icke bestrider krafvet, får ålägga honom att betala?

Man har betecknat det såsom ett orättvist system att döma på grund af uteblifvande. Jag ber att i detta afseende få anföra ett yttrande af nyssberörde ledamot af lagberedningen. Han säger nemligen, "att den praxis att låta gäldenärens försummelse att inom föreskrifven tid bestrida krafvet gälla såsom ett provisoriskt erkännande deraf, och på denna presumtion medgifva borgenären exekutiv handräckning, under de sista tretio åren blifvit inom allt vidsträcktare områden i Tyskland godkänd genom den positiva lagstiftningen." Således, mine Herrar! den grundsats, som från urminnes tider tillämpats i vårt land, som stadfästats af lagstiftningen och godkänts af lagskipningen, denna grundsats vilja vi utplåna ur vår lag just i samma ögonblick som man i Tyskland finner sig nödsakad att antaga den och införa den i lagstiftningen. Herrarne torde uppmärksamma, att det icke är mina ord utan assessor Örboms.

I Tyskland finnes, just derföre att der icke råder samma lyckliga förhållande som hos oss, att folket sjelft handlägger sina rättegångs-

ärenden, en slags skilnad emellan *juristrätt* och *folkrätt*. Hvad som folket känner och erkänner såsom rätt, det kallas folkrätt. Men inom juristernes fack debatteras en mängd spetsfundigheter och resultatet häraf kallas juristrätt. Det är stora författare, som göra denna skilnad. Jag behöfver icke säga åt hvilken af desse begge kategorier företrädet bör lemnas. Men jag påstår, att man, genom att söka upphäfva en urgammal institution, som är naturlig och använd, — ja, jag tillägger, omtyckt af folket, just ställer sig på denna juristrätts, dessa spetsfundigheters sida. Och jag kan så mycket hellre erkänna detta som jag själf tillhört den åsigten, men funnit mig af erfarenheten nödsakad att frångå densamma och antaga den andra principen.

För att icke trötta Herrarne ber jag att få sluta, anhållande att utur denna §, mot hvilken jag för öfrigt icke har något att anmärka, må uteslutas orden: "och grundar sig å skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis". Skall denna strof stå någonstädes, så bör den hafva sin plats i 14 § icke här; denna § bör icke handla om någonting annat än hvar gäldenär i skuldfordringsmål skall sökas.

Jag anhåller sålunda om bifall till förevarande § med uteslutande af nämnda ord, hvarigenom den skulle erhålla följande lydelse: "För fordran, som är till betalning förfallen, må man söka gäldenären hos öfverexekutor i den ort, der gäldenären har sitt hemvist" etc. i likhet med Utskottets förslag.

Herr Bergius. Så till vida är jag ense med den föregående ärade talaren, att det är en vigtig grundsats, som i föreliggande paragrafen är i fråga, och jag vågar säga att den är den viktigaste i hela lagen, så vigtig att, om denna § rubbas, så blir derigenom lagen rubbad i sina väsentliga grunder. Men i öfrigt kan jag icke vara ense med den ärade talaren.

Frågan om beskaffenheten af de mål, som få anhängiggöras hos öfverexekutor, sammanhänger med frågan om beskaffenheten af de bevisningsmedel, som der få användas. Det är ju gifvet att hos öfverexekutor icke får användas vittnesbevisning, och deraf följer att fordringarne böra grunda sig på skriftliga handlingar. Vill man nu, såsom den föregående talaren yrkat, tillåta en fordringsegare att gå till öfverexekutor med hvilka slags fordringar som helst, således äfven de, som icke grunda sig på skriftliga bevis, så uppstår den ogentligheten att, om man lagsöker på grund af en handling, som icke innefattar bevis om fordran, t. ex. en icke godkänd räkning, målet måste blifva förklaradt tvistigt, ehvad gäldenären gör någon invändning eller han uteblir med förklaring, emedan, hvad det senare fallet beträffar, icke ännu hos oss gäller och jag hoppas aldrig skall komma att gälla den grundsatsen att uteblifvande skall anses såsom medgifvande af ett påstående. Således endast i det fall att gäldenären förklarar sig och erkänner krafvet, skulle betalningsskyldighet kunna honom åläggas, och detta torde väl högst sällan inträffa.

Skulle man nu frångå den principen att man hos öfverexekutor må söka endast på grund af skriftliga bevis, så måste man, då man kommer till 27 §, der det heter: "gör gäldenär mot krafvet annat

Angående
förslag till
utskottslag.
(Forts.)

Angående
förslag till
utsökningslag
(Forts.)

jäf, än nu är sagdt, och vill det styrka, då skall han sina bevis genast förete, och må ej andra än skriftliga bevis gälla, också frångå den princip som der uttalas, att mot ett kraf, som hos öfverexekutor anhängiggöres, icke må användas annat än skriftliga bevis. Således, om man lagsöker hos öfverexekutor på grund af ett klart skuldebref och den som sökes möter med en räkning, en attest eller dylikt, så skulle deraf kunna följa, att en fordran, som grundade sig på ett klart skuldebref, blefve tvistig.

Man finner häraf, hvilka olägenheter skulle uppstå genom en sådan utsträckning, som den ärade talaren vill gifva åt stadgandet. Bibehålles deremot det af Utskottet föreslagna stadgande, så blifver deremot det kraf, som grundar sig på skriftligt bevis, exegibelt och betalnings-skyldigheten kan icke på grund af obehöriga invändningar undanskjutas.

Det anmaningsförfarande som en ledamot af lagberedningen tillstyrkt, det är något helt annat. Jag vill för min del icke heller gå in härpå, men heldre skulle jag dock vilja det än medgifva, att man skulle få gå in till öfverexekutor och begära resolution, endast för att få utrönt om gäldenären vill frivilligt betala. Detta vore en onödig omgång och skulle endast föranleda onödiga kostnader.

Man skulle af den föregående talarens yttrande kunna tro att fyra ledamöter af Högsta domstolen afstyrkt denna §. Så är dock ingalunda förhållandet. Ingen af dem har afstyrkt densamma. Justitieråden Södergren och Friherre Leuhusen hafva slutat sitt anförande med att de lemnade den utan anmärkning och de öfriga Herrar Huss och von Segebaden hafva förklarat uttryckligen att "Mahnverfahren" icke lämpligen kunde med våra nu varande institutioner här i landet införas, och att förslaget om skriftliga fordringshandlingars tillvaro såsom underlag för lagsökning hos öfverexekutor hvilade på teoretiskt riktig grund.

Jag yrkar bifall till Utskottet förslag.

Herr Farup: Den framställning, som den förste ärade talaren gjorde angående mahnförfarandet kan jag icke förstå. Efter hans förmening skulle det bestå deri, att man kommunicerade en gäldenär t. ex. en räkning, sedan Konungens Befallningshafvande resolverat till kommunikation, och derigenom skulle man få gäldenären att betala. Detta är icke mahnförfarande, utan det är en anmaning. Så vidt jag begriper den ärade talaren rätt, skulle man använda Konungens Befallningshafvande till hvad man nu använder hvilken stadstjenare som helst. Jag tror dock, att Konungens Befallningshafvande är en myndighet, som står för högt för att brukas dertill. Skulle deremot med mahnförfarandet menas det tyska mahnförfarandet, kommer saken att gestalta sig annorlunda. I Tyskland har ett sådant förfarande den påföljden, att, om gäldenären icke inom föreskrifven tid förklarar sig och nekar att betala gälden, blir han fast för den. Men enligt svensk lag betyder icke att tiga stilla detsamma som att medgifva. Om man skulle tänka sig att ett mahnförfarande, sådant som det tyska, här i Sverige blefve infördt, så tror jag, att det till en början åtminstone skulle medföra många olägenheter, ty det skulle länge komma att dröja, innan all-

mogen lärt sig förstå det att tiga stilla skulle vara liktydigt med att medgifva. I Tyskland äro andra förhållanden än i Sverige. I synnerhet kreditförhållandena äro olika, och jag är viss på, att här i Sverige utborgas tio gånger mera än i Tyskland. Konsumtionskrediten skulle i betydlig mån stiga, om mahnförfarandet infördes här i landet. Ty handlandena skulle vara högst angelägna om att få utborga så mycket som möjligt, i synnerhet om de hade någon förhoppning om att erhålla betalning för det utborgade. Och, om gäldenären icke i rätt tid svarar och nekar för det lagsökta, skulle han blifva fast därför. Jag kan således icke med min röst biträda ett sådant förslag.

Icke heller kan jag inse hvilken nämnvärd fördel skulle vinnas derigenom, att man skulle få lagsöka på alla möjliga handlingar. Ty är gäldenären en sådan person, som icke vill betala, kan man vara säker på, att han nog vet att slingra sig undan, men är gäldenären deremot en redbar person, tror jag icke något hinder möta för borgenären att utfå sin rätt, äfven om uppgörelsen af affären, såsom den ärade talaren yttrat, egt rum i en jernvägskupé och gäldenären icke varit i tillfälle att utgifva något fordringsbevis.

Jag tror således, att de skäl, denne talare anført, icke kunna ega synnerlig betydelse, och det är i synnerhet i ändamål att motverka den mest i de norra orterna öfverhandtagande konsumtionskrediten som jag icke kan ingå på Grefve Sparres förslag.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Treffenberg: Finge man uteslutande betrakta denna fråga ur synpunkten af Konungens Befallningshafvandes bekvämlighet, är det gifvet att jag med största nöje skulle instämma i det förslag, som Utskottet i denna paragraf framlagt. Men en hvar inser väl att detta är en underordnad synpunkt. Allmänhetens anspråk på att erhålla en skyndsam och i möjligaste måtto enkel exekution i förening med säkerhet är naturligtvis den synpunkt, ur hvilken denna likasom öfriga till detta lagstiftningsområde hörande frågor måste betraktas.

Sedan jag förutskickat denna anmärkning, ber jag få säga, att jag *in amplissima forma* instämmer i Grefve Sparres yttrande, med afdrag naturligtvis för det stora förtroende inom länet, som han tillvunnit sig, och hvilket icke kan hafva tillgodokommit mig såsom ännu ung landshöfding, men som jag får hoppas att framdeles kunna vinna. Jag vill icke tvista med lagberedningen och Utskottet huru vida 1734 års lagstiftare verkligen afsett, att inga andra fordringar än de, som äro grundade på skriftliga fordringsbevis, skulle få anhängiggöras hos Konungens Befallningshafvande. Men jag får dock bekänna att jag hyser tvifvelsmål som rigtigheten af en sådan uppfattning, vid uppmärksammande af 2 kap. Utsökningsbalken. I 1 § af nämnda kap. förekommer följande stadgande:

“Hos Konungens Befallningshafvande må man föreställa sitt ärende muntligen eller genom en kort skrift; och lägge Konungens Befallningshafvande den, som sökes, viss dag före, att derå svara.” Här af vill det synas som om man skulle vara berättigad att få ett ärende

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts).

upptaget till pröfning hos Konungens Befallningshafvande, om detta ärende framställles endast muntligen eller ock anhängiggöres genom en "kort skrift", utan att således något skriftligt fordringsbevis behöfver företes. Går jag vidare till 2 § i samma kapitel, heter det der:

"Ställer ej den, som sökes, den fordrande tillfreds inom förelagd tid, eller möter med svar, njute den sökande sin rätt efter de skäl han uppter".

Här talas icke heller om något skriftligt fordringsbevis, utan säges endast att målet pröfvas efter de skäl sökanden uppter. Vidare står det i fjerdte paragrafen: "Kommer den in som sökes, och nekar ej till det, som fordras af honom, men begär uppskof;" då får Kongl. Maj:ts Befallningshafvande under vissa vilkor medgifva detta. Exekutionen, om också med uppskof, beror således på att gäldenären *icke nekar* till det som sökes, men ej heller här är fråga om några fordringsbevis. Ändtligen står det i 5 §: "nekar han till det som sökes; eller gör deremot jäf och pröfvar Konungens Befallningshafvande, att han ej hafver skäl dertill, hjelpe då den sökande till sin rätt." Äfven här talas endast om "nekande" eller "jäf", men ej om fordringsbevis.

Jag vill nu endast härmed hafva sagt att jag är högst tveksam, huru vida icke det varit lagstiftarens mening att alla möjliga slag af fordringsanspråk skola hos Konungens Befallningshafvande få anhängiggöras, och jag styrkes i denna min mening deraf att, såsom i Grefve Horns reservation säges, åtskilliga författningar i utsökningsväsendet, som efter år 1734 utkommit, gifva stöd för denna uppfattning. Det må nu vara huru som helst med den frågan, men mot dem, som bestrida att det skulle vara lagstiftarens mening att äfven andra fordringsanspråk än de, som stödjä sig på skriftliga bevis, skulle hos Konungens Befallningshafvande får anhängiggöras, vill jag anmärka, att just den omständigheten, att enligt deras åsigt vid sidan af lagen eller i strid med dess rätta mening en sådan praxis *kunnat* utbilda sig och under 150 år vinna stadgad tillämpning, utgör ett det kraftigaste bevis för behofvet och lämpligheten af en uttrycklig lagbestämelse i sådant syfte. Detta är verklighetens logik, den kraftigaste af all logik.

Flyttar man nu frågan in på det teoretiska området, så är att märka hurusom här sagts, att det vore en orimlighet att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, då ett fordringsanspråk derstädes anhängiggöres utan att vara styrkt af några bevis, endast derföre att den som sökes ej möter med svar, bifaller exekution, hvarföre också utslaget, om det öfverklagas, af Hofrätten häfves. Det är visserligen en sanning att så sker, men jag frågar, är det icke lika god rättsgrund som talar för att obestyrkta fordringar, som icke bestridas, utdömas hos Konungens Befallningshafvande, som det är för att dylika fordringar, då de bestridas, förklaras tvistiga hos Hofrätten? För min del får jag bekänna, att den ena rättsgrunden synes mig komplett lika god som den andra.

På den 52 sidan af betänkandet resonnerar Utskottet på följande sätt: "Den ifrågavarande utsträckningen af rättigheten att anlita exekutivförfarandet för utfäende af alla slags fordringsanspråk medför af-

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

ven flera olägenheter, hvilka mer än uppväga de fördelar, som förme-
nats vara dermed förenade. Kan nemligen sökandens yrkande göras
i detta förfarande gällande utan att vara af verkliga fordringsbevis
styrkt, måste ock tagas hänsyn till den söktes invändningar, äfven om
han ej till stöd för detsamma kan förebbringa fullständig bevisning
utan endast obcedigade vittnesbetyg eller andra mer eller mindre sanuo-
lika skäl. Lagsökningsförfarandet kan vid sådant förhållande ej vidare
bibehållas vid den enkelhet och skyndsamhet, som just utgöra känne-
tecknet på en ändamålsenlig exekutivprocess. Förhör och uppskof
blifva deri ofta af behovet påkallade, och mången gång måste ett lag-
ligen styrkt fordringsanspråk på grund af obestyrkta invändningar till
domstolar hänskjutas.“ Om så sker, är ju alldeles tydligt att ett så-
dant förfaringssätt är felaktigt. Sjelf har jag i alla tider följt och
kommer äfven allt framgent att följa den grundsatsen att, så snart
lagsökning är grundad på räkning så ock om också de invändningar,
som mot den samma göras, må vara huru afvita som helst, ingår jag
aldrig i någon pröfning deraf, utan förklarar målet tvistigt och hän-
visar sökanden till domstol. Om samma förfaringssätt iakttoges af
alla exekutorer, är det gifvet att alla de förhör och uppskof, som här
omtalas, icke vidare skulle ifrågakomma. Vanligen går det så till,
att den som har invändning att göra mot en fordran, som grundar sig
på räkning, ingifver en kort skrift på fyra å fem rader och deri en-
dast säger att krafvet bestrides. Detta är också nog för att få må-
let tvistigt förklaradt, men det erkänner jag att, om, såsom åtminstone
för ofta skett, Konungens Befallningshafvande ingår i hufvudsaklig
pröfning af invändningens befogenhet, så blir alltsamman en röra, med
hvilken man aldrig kommer till rätta.

Vidare skall jag i sammanhang härmed och med anledning af
Herr Bergii yttrande att, om den som sökes uteblir med svaromål,
målet bör förklaras tvistigt, bedja att få göra den anmärkningen, att
just uteblifvandet med svar presumerar godkännande af krafvet, och
då bör fordringen utdömas, äfven med risk att målet sedermera i
händelse af klagan förklaras tvistigt.

Man har här äfven talat om att det af Utskottet föreslagna ut-
sökningsförfarande skulle vara så välgörande i afseende på inskrän-
kande af konsumtionskrediten, men för min del får jag bekänna att
jag ej tror mycket på detta. Man sade precis detsamma, då det
var fråga om att inskränka handelsboks vitsord, men denna inskränk-
ning har likväl icke medfört någon förändring i afseende å konsum-
tionskrediten. Äfven om en sådan verkan skulle åstadkommas genom
denna nya utsökningslag, vet jag knappt om det vore önskvärdt, ty
jag tror icke att man vid stiftande af en utsökningslag bör taga hän-
syn till sådana rent ekonomiska syften, utan att lagen bör skrivas efter
helt annat ögonmärke, nemligen så, att fordringsegaren beredes tillfälle
att på enklaste och säkraste väg utfå sin rätt. *Detta* är syftemålet
med all exekutiv lagstiftning.

Det var visserligen ännu en omständighet, hvarpå jag ville fästa
uppmärksamheten, men som jag ej för tillfället kan eriura mig den,

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

skall jag om en stund bedja ytterligare få begära ordet, om jag kan draga mig till minnes, hvad jag ämnade säga.

För närvarande skall jag inskränka mig till att anhålla om att få instämma med Herr Grefve Sparre. Jag hemställer dock huru vida icke Herr Grefven skulle vilja göra en ytterligare jemkning i så fall att orden, "som är till betalning förfallen", måtte utgå, hvarigenom paragrafen skulle få följande lydelse: "För fordran må man söka gäldenären hos öfverexekutor" etc. Jag tror att denna lilla ändring vore fördelaktig. Jag kan nemligen icke föreställa mig att det skulle ligga något deruti, om en gäldenär vill betala icke förfallen fordran, att sådant då skulle få ega rum. Skulle Herr Grefven icke vilja göra denna lilla förändring, ber jag likväl att få förena mig i Herr Grefvens yrkande, sådant det af honom blifvit formuleradt.

Herr Stråle: Denna fråga var verkligen föremål för två hela dagars diskussion inom två särskilda afdelningar af Utskottet, och af den långvariga debatten derstädes framgick för mig och, som jag förmodar, äfven för åtskilliga af de andra nämndemännen inom Utskottet, att denna paragraf, på sätt här också blifvit nämnt, är en af de viktigaste i hela lagförslaget. Jag tillägger att den är så vigtig att jag anser föga eller intet vunnet, om Herrar Grefve Sparres och Treffenbergs åsigt i denna fråga blefve gällande, ty då vore bättre om hela förslaget förfölle.

Jag vill nu icke trötta Herrarne med att upprepa allt som i Utskottet härom sagts, men i motsats mot de tvenne landshöfdingar, som nu yttrat sig, vill jag anföra ett yttrande, som af en annan landshöfding inom Utskottet fäldes, nemligen att den praxis, som nu i utsökningsmål användes, är helt och hållet olaglig, nemligen att döma till utmätning utan att dessförinnan gäldenären blifvit hörd. Endast häraf tror jag det kan vara tillräcklig anledning för dem, som icke äro landshöfdingar, landssekreterare eller jurister, att tillse huru vida icke i ett sådant yttrande ligger skälig anledning till det nya förslaget.

Jag vill icke heller trötta Herrarne med att uppställa några jemförelser mellan förhållandena hos oss och i Tyskland, ty den ringaste blick på vårt land med dess glest bebodda landsorter måtte väl tydligt och klart visa, att man icke här kan tillämpa samma lagar som i Tyskland. Jag vill endast tillåta mig att göra en enkel anmärkning mot att hos oss skulle tillämpas samma lagar för utsökningsväsendet som derstädes. Om jag nemligen skulle anmoda en länsman att medtaga tvenne vittnen och fara 4, 5 eller 6 mil, för att kräfva en gäldenär, skulle det oftast inträffa att denne skulle neka till krafvet, och då finge dessa personer resa samma väg tillbaka med oförrättadt ärende och sedan vända sig till Konungens Befallningshafvande, hvarigenom ett dubbelt besvär skulle uppstå. Det är nemligen alldeles gifvet att en gäldenär, som vet hvad han gör, aktar sig för att genast svara ja till krafvet, och denna lag skulle då endast vara till för att taga de enfaldige eller mindre lagkunnige för hufvudet. För mig, som är industriidkare och icke tillhör någon af de kategorier, som häraf närmast beröras, är det klart att, om detta förslag vinner tillämpning

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

och man icke får utsökningsutslag på någon utan skriftliga fordringsbevis, så skall detta leda till reda i våra affärsförhållanden. Vi hafva redan nu utom skuldsedlar, om hvilka vi icke här skola tala, emedan de så litet inverka på affärsförhållandena, flera slag sådana skriftliga fordringsbevis, såsom till exempel vexlar, hvilka numera vunnit betydligt mycket större användning mot för 20 år sedan, och vidare accepterade räkningar, som äfvenledes nu äro mycket vanliga. Nog måtte det väl leda till bra mycket större reda i affärsförhållandena att fordringens rättighet först skall ledas i bevis, innan man för densamma erhåller utmätning, än att, såsom nu, gäldenären fälles, endast han med svaromål uteblifver. Man kan ju ställa den ena subjektiva åsigten mot den andra, och i det fallet vågar jag säga, att min åsigt gäller lika mycket som den siste ärade talarens. Jag har i min egenskap af industriidkare haft affärsförbindelser med nästan alla Sveriges handlande och det förefaller mig alldeles klart att, ehuru det kommer att bringa reda i affärsförbindelserna, så måste det betydligt försvåra möjligheten för oss att utfå våra fordringar. Förut skickade vi endast våra räkningar till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, och om gäldenären då ej inom viss förelagd tid betalade fordringen eller instälde sig föra att ingå uti svaromål, blef han utan vidare fäld. Om det nya förslaget går igenom, måste vi skaffa oss skriftliga fordringsbevis och i allmänhet med större uppmärksamhet se till att vi icke utborga varor på kredit till andra än dem vi anse fullkomligt säkra. Jag vågar påstå att min erfarenhet såsom mångårig affärsman i det hänseendet bör gälla lika mycket som någon annans enskilda åsigt.

Jag vill nu icke spilla ett enda ord på att kommunikations-resolutioner endast kosta 75 öre stycket och äro på en gång billiga och beqväma. Om Konungens Befallningshafvande deri finna någon trefnad, det är en sak, som icke inverkar något på frågan. Men hvad som inverkar på mitt omdöme, det är om lagstiftningen är sådan att den åstadkommer ordning och reda i affärsförhållandena, och det är ur denna synpunkt, som jag anhåller att få yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr Adlercreutz: I motsats mot två landshöfdingar, som förut haft ordet, ber jag att få förorda hvad Utskottet i denna paragraf föreslagit. Jag kan visserligen åt Elfsborgs län lemna företrädet af att hafva det största antalet utsökningsmål, men Malmöhus län har deremot det största antalet invånare, och den erfarenhet, som jag vunnit inom detta län, bör således icke heller vara utan betydelse. Jag får då konstatera det faktum, att, redan innan jag tillträdde den befattning inom nyss nämnda län, som jag nu innehar, var der uti lagsökningsväsendet införd den princip, som öfverensstämmer med nu föreliggande förslag och som, efter min uppfattning, återfinnes uti 1734 års lag, rätt förstådd. Följderna deraf hafva ock varit goda. Högst sällan händer det der, att lagsökning begäres på grund af en räkning, som icke är försedd med accept, och det måste väl erkännas, att om befolkningen vant sig att på detta sätt hafva reda och ordning i affärsförhållandena, man icke gerna mottager en lagstiftning,

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

som går i en motsatt riktning. Jag hoppas därför att den reda och ordning, som i detta hänseende fattat fäste inom Malmöhus län och sannolikt äfven inom flera andra län, måtte erhålla än vidare utsträckning, och det är på grund deraf, som jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Berg: Den fråga, som här blifvit väckt, är af största vikt, såsom ock förut blifvit anmärkt. Den gäller nemligen, huru vida öfverexekutor skall vara behörig att upptaga hvilket fordringsanspråk som helst, eller, hvilket väl bör vara principiellt rigtigast, endast hafva att till utmätning befordra skriftliga fordringsbevis. Det torde icke kunna förnekas att frågan, huru vida en fordran, som icke grundar sig på skriftligt bevis, skall anses betalningsskild eller icke, är en domstolsfråga, under det att frågan om meddelande af utmätning på grund af en genom skriftlig förbindelse erkänd och styrkt fordran helt enkelt innebär en handräckningsåtgärd. Således synes det mig från principiel synpunkt obestriddt vara en afväg från det rätta, då, på sätt uppgifvet blifvit, praxis på åtskilliga ställen utbildat sig derhän, att lagsökningar upptagits äfven på grund af sådana handlingar, som icke innefatta några verkliga bevis om en fordrans tillvaro. Men, säger man, denna praxis medför så ofantligt stora fördelar, i det att en borgenär, utan att vara försedd med något fordringsbevis, med lätthet kan utfå betalning. Må så vara. Men dertill fordras icke blott att fordringsegaren är berättigad till lagsökning, utan äfven att antingen, såsom praxis lär vara hos vissa Konungens Befallningshafvande, gäldenären genom uteblifvande skall anses hafva erkänt sin skuld, eller ock, enligt hvad andra Konungens Befallningshafvande tyckas anse erforderligt, gäldenären inställer sig och erkänner skulden. Derom torde man nemligen allmänt vara ense, att om gäldenären inställer sig och bestrider krafvet, hela lagsökningen blir utan påföljd. Fördelen af denna praxis skulle således bestå deruti, att en borgenär utan rättegång kan utfå betalning i de fall då gäldenären *icke* nekar att betala. Denna fördel synes mig dock icke öfverväga den olägenhet, som å andra sidan måste uppstå för de borgenärer som hafva skriftliga fordringsbevis, men icke sällan just till följd af nämnde praxis hindras att så skyndsamt som eljest ske bort utfå betalning, så snart gäldenären bestrider att lemna sådan. Ty om man medgifver att lagsökning kan upptagas, utan att den, som begär densamma, kan grunda sitt påstående på något verkligt fordringsbevis, så måste man ock medgifva vederparten rätt att få sina invändningar pröfvade på de skäl, som af honom anföras, utan afseende derpå om dessa skäl innefatta bevisning eller icke. Och erfarenheten har visat, att fordringsanspråk som varit med skriftliga, af gäldenären obestridda bevis styrkta, ändock mången gång förklarats tvistiga endast därför att gäldenären framkommit med hvarjehanda invändningar, såsom att han gjort afbetalning, att han erhållit austånd med betalningen eller dylikt, utan att till stöd för sina invändningar kunna åberopa annat än möjligen ett obehörigt intyg. I min tanke torde emellertid en utsökningslag i främsta rummet böra tillgodose de borgenärer, hvilkas fordrings-

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

anspråk grunda sig å skriftliga och klara fordringsbevis, och om, såsom Grefve Sparre sade, ifrågavarande lagförslag kan framkalla missnöje hos dem, som sakna sådana bevis, men ändå hoppas att gäldenären frivilligt skall erkänna sin skuld, så torde det å andra sidan böra räknas förslaget till förtjenst att det icke såsom nu gällande lag, sådan den enligt förutnämnde praxis blifvit tillämpad, lemnar dem, som hafva bevis för sina fordringar, utan skydd mot krångei från motpartens sida. Om man tillåter en borgenär att på grund af räkning — man har förut här talat om räkningar och jag vill derföre hålla mig vid detta exempel — om, säger jag, det skall vara tillåtet att hos Konungens Befallningshafvande anhängiggöra ett fordringsanspråk på grund endast af en enkel räkning, som icke är af gäldenären accepterad eller på annat sätt till riktigheten styrkt och om det skulle blifva enligt lag medgifvet hvad ännu aldrig varit lag men väl praxis hos åtskilliga Konungens Befallningshafvande — att gäldenärens uteblifvande med förklaring, hvilket ju kan hafva sin orsak i mångahanda omständigheter, finge tolkas såsom ett erkännande af skulden, då måste man på samma gång äfven medgifva en gäldenär, som lagsökes på grund af skriftlig fordringshandling, att å sin sida till sitt befriande från krafvet åberopa genfordran grundad på räkning; och om så sker, kan då Konungens Befallningshafvande underlåta att utställa detta genkraf till kommunikation och om motparten underlåter att förklara sig, godkänna qvittningsanspråket? nej visserligen icke, åtminstone så vida man vill vara konsekvent. Är det nemligen en borgenär tillåtet att anställa lagsökning på grund af en obestyrkt räkning, och skall en sådan lagsökning föranleda till motpartens hörande och om han uteblifver eller ej gör invändning mot krafvet, då måste äfven en genfordran grundad på räkning upptagas till pröfning och i enahanda ordning kunna godkännas såsom giltigt anledning till målets förvisande till domstol; ty den ene fordringsägaren bör väl icke hafva sämre rätt än den andre, och vill man icke utdraga konsekvensen derhän, då visar man just genom en sådan inkonsekvens, att den förfäktade grundsatsen ej är hållbar.

Jag nämnde nyss, att, för att någon fördel af den praxis man nu ifrågasätter att genom lag stadfästa skulle kunna vinnas, måste gäldenärens uteblifvande med förklaring anses liktydigt med ett godkännande af krafvet; ty eljest måste ju krafvet, såsom blottadt på bevisning, lemnas utan afseende, men att en person, som sökes på grund af en handling, som icke innefattar något bevis om fordran, skall kunna, om förklaring icke inkommer, dömas till betalning, står enligt min tanke i uppenbar strid med vår hittills gällande rättegångsordning, och för min del kan jag icke heller anse att någon egentlig fördel dermed vore vunnen.

Visserligen är det sant, hvad Grefve Sparre nämnde, att en domstol icke kan förvägra stämning på grund af räkning; men deraf följer aldeles icke att domaren, om gäldenären uteblifver, skall på grund deraf och så vida icke annan bevisning förebringas, döma till betalning. Tvärtom innehåller lagen för en sådan händelse att rätten skall döma "efter ty som sanning utletas kan"; och att sanningen af

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

stämningsspåståendet kan utletas ur en obestyrkt räkning lär väl ingen vilja påstå. Om således svaranden icke kommer tillstådes och käranden icke har annan bevisning att åberopa, kan stämningen icke föranleda till åläggande af någon betalningsskyldighet. Och jag hemställer då, huru vida det kan sägas vara en konsekvent lagtillämpning att för samma slag af fordringsanspråk påföljden för gäldenären af ett uteblifvande skall vara svårare hos Konungens Befallningshafvande än hos domstolarne? Dertill kommer äfven att om och när helst ett Konungens Befallningshafvandes utslag, der en sådan praxis blifvit följd, i högre instans öfverklagas, varder med undanrödjande af utmåtningsbeslutet målet till domstol förvisadt, och fordringsegaren har då ingenting annat vunnit med sin lagsökning, än att han för utbekommande af sin fordran fått vidkännas större både tidsutdrägt och kostnad än om han strax vändt sig till domstolen.

Att i en fråga som denna åsigterna kunna vara olika, är ganska naturligt. Skälen för så väl den ena som den andra hafva redan å ömse sidor blifvit tillräckligt framhållna för att jag torde behöfva längre upptaga Kammarens tid. Med full aktning för andras olika mening, har jag blott velat i korthet till protokollet uttala min och yrkar, på grund af hvad jag nu haft äran anföra, bifall till Utskottets förslag.

Herr Torpadie: Efter det sakrika och åtminstone för mig öfvertygande anförande, som af den näst föregående talaren afgifvits, har jag icke något att tillägga, utan inskränker mig till att till alla delar med honom instämma och yrkar vördsamt bifall till den nu föredragna punkten.

Herr Treffenberg: Jag har begärt ordet endast med anledning af ett yttrande af Herr Stråle. Han sade sig nemligen hafva hört en landshöfding inom Utskottet påstå, att det vore olagligt att döma en gäldenär ohörd. Jag får be Herr Stråle helsa den landshöfdingen, att deri har han fullkomligt rätt. Men det är icke detta frågan här gäller; ty den gäldenär, som fått del af lagsökningsinlagen, han kan icke sägas blifva dömd, utan att hafva varit hörd, men om han icke begagnar sig af det tillfälle som till afgifvande af förklaring blifvit honom beredt, så får han skylla sig sjelf. Dessutom ber jag att få till denna helsning foga en liten apostill, nemligen att det daglig dags händer i våra hofrätter — således just hos de myndigheter som hafva att pröfva Konungens Befallningshafvandes utslag i utsökningsmål — att utslag meddelas utan att förklaring från vederbörande inkommit; men att någon part af våra hofrätter dömes ohördan, lär väl ändå Herr Stråle och hans landshöfding icke vilja påstå.

Hvad vidare angår samme talares yttrande, att det nog kunde vara så "treffligt" för Konungens Befallningshafvande att få uppbära de der 75-öringarne för kommunikationsresolutionerna, så är detta något som åtminstone icke har någon tillämpning på mig; ty som Herrarne veta ingå i landshöfdingarnes löner icke några sportler, utan dessa tillkomma landssekreterarne; och för min del hoppas jag den tid icke skall vara aflägsen, då hela detta sportelsystem kommer

att försvinna; och till en sådan förhoppning hafva vi goda skäl, då den för regleringen af landsstatstjänsterna tillsatta komité i sådant syfte redan afgifvit förslag.

För öfrigt vill jag väl hoppas, att hvad jag yttrade förra gången jag hade ordet icke af någon till den grad missuppfattats, som skulle icke jag anse det vara en välsignad sak, om vi en gång komme derhän, att man i alla skuldfordringsmål kunde undvara Konungens Befallningshafvande såsom dömande myndighet, och dess befattning inskränkas till att kontrollera verkställighetsåtgärden. Men så länge våra domstolar på landet icke sammanträda oftare än nu, tror jag man skulle göra flertalet af fordringsegare en stor otjenst med att göra någon inskränkning i Konungens Befallningshafvandes rätt att handlägga utsökningsmål af alla slag.

Jag ber att få tillägga några ord med anledning af Herr Stråles yttrande, att man möjligen genom ett bifall till mitt förslag skulle äfventyra den nya lagens antagande. Vore verkligen så förhållandet, så skulle jag genast afstå från mitt yrkande. Innebär detta yrkande verkligen något så genomgripande i frågan, att man icke kan tänka sig en sammanjemkning af Kamrarnes olika beslut i syfte att medgifva en utsträckning af Konungens Befallningshafvandes kompetens i utsökningsmål — då skall jag låta min opposition emot paragrafen falla. Men säkert är att densamma, sådan den af Utskottet föreslagits, skall uppväcka ett ofantligt missnöje inom landet, i synnerhet i de norra orterna. Det enda man derigenom kunde vinna vore må hända ett påskyndande af omorganisationen af domstolsväsendet på landet.

Grefve Sparre: Jag hade icke tänkt att vidare besvära Herrarne i denna fråga, men då jag anser densamma vara af synnerlig vikt för befolkningen i allmänhet och särskildt för den rörelseidkande delen deraf, så kan jag icke låta saken gå, utan att derförinnan freda mitt samvete genom att öppet uttala mina åsikter.

Hvad först angår anmärkningen att hela förslagets öde skulle bero på denna paragrafs antagande i förändradt eller oförändradt skick, så får jag förklara att sådant är tomt prat. Denna lag kan lika väl komma till tillämpning antingen den princip, hvar på paragrafen är byggd, antages eller icke. Den ärade ordföranden i Särskilda Utskottet har sagt att det skulle vara orätt af länsstyrelserna att uppfatta ett uteblifvande eller underlåtenhet med afseende å förklarings afgifvande liktydigt med erkännande. Det är ju då besynnerligt att två justitieråd, och dertill de båda äldsta, kunna yttra sig på följande sätt: "I praktiskt hänseende kommer genom den nya lagen en högst genomgripande brytning att göras uti den i frågor om handräckningsärenden långt vidsträcktare verksamhet af länsstyrelserna i riket, som i anseende till den varande anordningen af domstolarnes arbetstid och af rätttegångsväsendet, genom det praktiska behovet af skyndsammare handräckning manats fram genom en nog fri men af lagstiftande makten utan tvifvel bemärkt och ändock med fördragsamhet sedd tydning af länsstyrelsernas i Utsökningsbalken stadgade myndighet och sålunda utbildat sig till en långvarig häfvd en

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

allmänne landssed, ett jus consuetudinarium, som kunde ega anspråk på lagstiftarens synnerliga uppmärksamhet, då han har omsorgen att inrätta lagarne efter landets verkliga behof."

Jag vågar mot den ärade talarens något djerfva sats åberopa just detta af två justitieråd afgifna omdöme, och jag tror att jag skall kunna stå till svars för det jag iakttager en praxis, som bland rikets 24 länsstyrelser tillämpas åtminstone af 22 eller 23. Jag vill icke förneka att inom Malmöhus län en annan praxis möjligen kan hafva gjort sig gällande. Men jag har gjort för mig till regel att så långt lagen det medgifver gå folkets önskringar till mötes och jag har i detta särskilda fall ansett mig kunna följa den af mig omnämnda praxis, för hvars berättigande jag hemtat ytterligare stöd i det yttrande af två justitieråd, som jag nyss citerade. Jag skulle önska att få veta i hvad mån den nya lagens öde kan bero på denna fråga. Man har sagt att, om det tillätes att lagsöka utan att vid lagsökningsinlagan foga ett fullständigt skriftligt fordringsbevis, så måste det äfven vara part tillåtet att emot lagsökningen framställa sina invändningar. Jag ber att få fästa uppmärksamheten på att detta är i alla händelser parts rättighet. Lagsökningshandlingarne kommuniceras den lagsökte, hvilken förelägges att inom viss tid sig deröfver förklara, och de invändningar emot krafvet, som han uti sin förklaring framställer, måste Konungens Befallningshafvande pröfva. Konungens Befallningshafvande skall vid denna pröfning fästa vid de gjorda invändningarne det afseende de förtjena. Det är t. ex. klart att om en person lagsökes på grund af en löpande förskrifning, hvilken, såsom en hvar vet, är gällande i hvems hand den än kommer, och denne gäldenär inför Konungens Befallningshafvande gör invändning om att han gjort afbetalningar på förskrifningen till en föregående innehafvare af densamma, så resolverar Konungens Befallningshafvande, att som någon anteckning om afbetalningen icke skett å sjelfva förskrifningen, förtjenar invändningen intet afseende. Hade deremot reversen varit af icke löpande beskaffenhet, eller med andra ord stäld på viss man, och gäldenären kunnat inför Konungens Befallningshafvande uppvisa ett qvitto från innehafvaren af denna revers, eller rättare den, till hvilken reversen var stäld, å verkstäld afbetalning, så hade också Konungens Befallningshafvande måst respektera en invändning härom, ty Konungens Befallningshafvande måste således pröfva invändningarne efter deras beskaffenhet i hvarje särskildt fall.

Det har vidare sagts att det skulle vara så skadligt att införa i lagen hvad som aldrig varit lag. Jag vågar i likhet med Herr Treffenberg påstå, att praxis under 150 år varit att tolka lagen i öfverensstämmelse med mitt förslag. Lagens ord äro: "Ställer ej den, som sökes, den fordrande tillfreds inom förelagd tid, eller möter med svar, njute den sökande sin rätt efter de skäl han uppter."

Nu beror det på huru jag betraktar dessa skäl. Finner jag dem väga något, ålägger jag honom att betala, finner jag dem underhålliga eller bestrider han dem, ålägger jag honom *icke* att betala.

Det har blifvit sagdt, att det skulle vara så fördelaktigt att vänja folket vid att i alla fall ställa så till, att de hade skriftligt fordrings-

*Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)*

bevis. Ja, om jag kommer i beröring med främmande menniskor eller sådana, för hvilka jag icke har något förtroende, skaffar jag mig naturligen ett dylikt skriftligt bevis, men, såsom jag förut anmärkt, är för närvarande det allmänna förtroendet i Sverige sådant, att om jag uti en liten obetydlig affär begär skriftligt af en person, så stöter jag honom; han tänker helt naturligt: misstror han mig? eller hvarföre framställer han en dylik begäran? Jag får bekänna, att jag sjelf skulle erfara samma känsla; om uti en obetydlig affär någon skulle begära mitt skriftliga erkännande, svarar jag må hända ingenting, men jag kan icke undgå att reflektera öfver huru vida han har någon anledning till detta misstroende mot mig. Då så är förhållandet, frågas: kan det vara lämpligt att skrifa lagar, som icke göra afseende på dessa känslor hos folket, att i lagstiftningsväg vidtaga åtgärder som, på sätt den af mig åberopade reservanten inom nya lagberedningen yttrar, skola medföra en väsentlig brytning med formerna, att tvinga fram ett förfaringsätt, som icke öfverensstämmer med folkets vanor? Lagstiftningen skall, på sätt Justitierådet Södergren ganska riktigt anmärker, inrätta lagar efter landets behof, folkets åsikter, deras sedvänjor, den skall icke söka att framtvinga nya sedvänjor, ty derpå stupa ganska många.

Jag ber nu Herrarne säga mig: huru skall det tillgå att alltid skaffa sig skriftligt bevis på sin fordran? Jag träffar en person; han requirerar en vara; jag skickar honom varan; han skickar icke något qvitto; jag begär hans qvitto; han svarar icke; jag förnyar min begäran, men med samma resultat; — skall jag kanske fordra, att han sänder qvitto innan jag tillstätt honom varan? Detta gör han icke! hela vårt förfaringsätt i allmänhet kommer således att förryckas genom ett sådant stadgande. Vi skola lära oss att gå till väga på ett sätt, som vi aldrig hittills använt, och det är detta sätt, som jag anser vådligt för lagstiftningen att införa.

Jag skulle icke ännu en gång hafva begärt ordet i denna fråga, om jag icke kände, att jag i detta afseende står på folkets sida, att folket i allmänhet har den allra största förmån af de närvarande förhållandena, att det har ringa eller ingen kostnad att nu kunna få sina fordringar i de allra flesta fall betalda. Ty, såsom jag började med att säga, af dessa ungefärliga 40.000 mål, som handläggas hos Konungens Befallningshafvande, fullföljas må hända icke mer än $\frac{1}{3}$; det stannar merendels vid kommunikationsresolutionen, och af denna tredjedel af dömes åtminstone $\frac{1}{2}$ treds-kovis. Förhållandet är nemligen det, att en person, som är skyldig, tycker icke om att erkänna det, han tycker icke heller om att bestrida krafvet, utan han tiger och samtycker, och då ådömes han att betala. Men i de flesta fall betalar han under den tid af 14 dagar från det att kommunikationsresolution gifves till dess förklarings tiden är ute.

Herr Farup yttrade, att detta förfaringsätt är olika mot det tyska "mahnförfarandet". Om detta hade han icke behöft upplysa mig, ty det känner jag lika väl som han; men detta mahnförfaringsätt, som vi här begagna, är så praktiskt, att vi icke behöfva imitera det tyska mahnförfarandet, likasom vi i allmänhet skola taga vara på

Angående
förslag till
utsökningslag.
(Forts.)

våra institutioner, som folket känner, som det lefvat sig in uti, som lämna sig efter folkets önskingar och som, på sätt en ledamot af lagberedningen yttrat, blifvit verkliga samhällsbehof. Vi skola icke af teoretiska skäl lätt sinnigt kasta bort sådana institutioner, som äro urgamla, för folket välbekanta, passande för deras uppfattning, deras åskådningssätt, deras omdöme, och i stället införa institutioner, som stödja sig på det misstroende, som finnes i andra och större stater, der folket icke så noga känner hvarandra. Det kan passa för dem, men alldeles icke för oss. Det är icke första gången, mine Herrar, som vi på detta sätt kasta öfver bord våra inhemska, goda institutioner och efterrapa utländska, till synnerlig skada för oss, och jag vill för min del icke medverka till, att något sådant i detta fall, som så nära rör folket, må kunna ske.

Det är därför jag påyrkar denna lilla förändring. Jag kunde visserligen instämma med Herr Treffenberg och erkänner att han kan hafva rätt. Men om det skulle hända, att Kammaren godkände våra åsikter, är det naturligt att Utskottet i sådant fall måste försöka att sammanjemka båda Kamrarnes beslut i frågan, i hvilket fall Utskottet äfven måste taga den af honom föreslagna redaktionen i öfvervägande.

Jag vidhåller mitt förra yrkande.

Herr Stråle: Det är icke min afsigt att förlänga diskussionen, ty härom är redan nog taladt. Men då jag erfarit att jag begagnat ett oegentligt uttryck, anser jag det vara min skyldighet att rätta detta fel, ehuru jag äfven erkänner att jag kanske icke bort göra det, då en talare här bredvid derutaf tog sig anledning att expektorera sig. Jag yttrade nemligen, att det understundom inträffade att gäldenären *dömdes ohörd*. Det är visserligen länge sedan jag praktiserade såsom jurist, men jag erinrar mig nu att uttrycket dömas ohörd har en annan betydelse i juridisk bemärkelse än under vanliga menliga förhållanden. I juridisk mening dömes icke en person ohörd, så snart målet varit utställt till kommunikation, men rent menskligt att tala, dömes han ohörd, då han dömes att undergå utmätning, fastän han icke yttrat sig öfver fordringsanspråket.

Jag borde icke vidröra en talares begäran att jag skulle framföra några helsningar till "min landshöfding". Det vill jag dock säga, att jag ty värr icke har någon landshöfding; och att jag för öfrigt icke är skyldig att gå med bud emellan Herrar landshöfdingar; och att jag icke heller har någon lust dertill äfven af det skälet, att jag då kunde riskera att få lösa en kommunikationsresolution för 75 öre. Af alla dessa skäl ber jag den ärade talaren skicka sin helsning med någon annan.

Herr Adlercreutz: Då jag hörde icke blott en utan två landshöfdingar tolka det i 2 kap. 2 § Utsökningsbalken förekommande ordet "skäl" såsom betydande resonnement i en skrift, blef detta mig "för starkt" för att med tystnad förbigås, hvarföre jag ansett mig böra emot en sådan uppfattning inlägga min bestämdaste gensaga. Det heter i paragrafen: "njute sökanden sin rätt *efter de skäl han upppter*", samt längre ned

*Angående
förslag till
utskökningslag.
(Forts.)*

i samma paragraf "visa sina skäl i hofrätten". Häraf måste tydligen framgå, att med "skäl" menas en skriftlig handling som innefattar bevisning i saken, men icke hvad som i en skrift resonnementsvis yttras. Jag ber vidare att få, beträffande det anförande af en ledamot i Högsta Domstolen, som en talare här återgifvit, få erinra att vigten af den deri framhållna åsigt fullt motväges af den praxis som gjort sig gällande under hela den tid jag tjenstgjort dels i Hofrätt och dels i Högsta Domstolen — förr i egenskap af revisionssekreterare under sju år och sedermera lika lång tid såsom ledamot i densamma — har det icke inträffat ett sådant förhållande, att, om Konungens Befallningshafvande på en i sig sjelf icke exigibel fordran meddelat handräckning i anseende till förklarandens uteblifvande, ett sådant beslut icke blifvit, om det öfverklagats, af Hofrätten eller Högsta Domstolen kasseradt.

Här skulle således vara meningen att sanktionera den praxis, att låta Konungens Befallningshafvande döma på ett sätt, som är mycket bra, så länge som det icke öfverklagas, men som, så snart detta sker, af öfverrätterna ogillas.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf Herr vice Talmannen propositioner så väl på bifall till Utskottets förslag i oförändradt skick som ock på bifall till samma förslag med den förändring, Grefve Sparre yrkat; och fann Herr vice Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande Ja besvarad. Votering blef begärd och företogs enligt en nu uppsatt och af Kammarerna godkänd, så lydande voteringsproposition:

"Den, som godkänner § 12 i det förslag till Utsökningslag, som Särskilda Utskottet framställt i utlåtandet N:o 2, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammarerna godkänt paragrafen med uteslutande af orden "och grundar sig å skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis."

Röstsedlarne sammanräknades och visade 97 Ja mot 23 Nej; varande alltså Kammarernas beslut fattadt i öfverensstämmelse med japropositionen.

Den vidare föredragningen af förevarande utlåtande uppskötts till kl. 7 e. m., då sammanträdet enligt derom utfärdadt anslag komme att fortsättas; och Kammarernas ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.